

Dirshu
דרשו'ה' ועזונו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לקראת שבחת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

סיפורים ומעשים מרתקים

גליון מס' 476

פנינים לפרשת ויקרא פ"ה

הוא התחמק ממענה ישיר. לבסוף אמר שהוא אכן לומד תורה כמעט כל יום. השיב לו הרבי בחריפות ובתקיפות: "אצלי 'כמעט כל יום' משמעו 'כמעט אף פעם לא', ופני העשיר חפו

ה'מתנה' הכואבת שקיבל ראש הקהל באוסטרליה,
לאחר שאירח את הרבי מויזשניץ מונסי זצ"ל, בכבוד גדול

הרב עמרם בינעט

או הוֹדַע אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא (ד כח)

בימים האחרונים היה יומא דהילולא של אותו צדיק וקדוש מורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר מויזשניץ מונסי זיע"א, וזכיתי לשמוע עובדות נפלאות אודותיו מפי בנו כ"ק מרן אדמו"ר מויזשניץ בית שמש שליט"א, בענינים הנוגעים למזון ובענינים הנוגעים לנשמה, ובעז"ה יבואו הדברים בעיתם ובזמנם, אבל הפעם רצוני להתמקד במעשה אחד נפלא מאוד שמזמנו נוכל לקחת מוסר השכל גדול לכל עניני החיים.

וכך מספר הרבי שליט"א מעשה ששמע מפיו של יהודי מבוגר שהתגורר בערוב ימיו בבני ברק, והיה שוקד במשך רוב שעות היממה על התורה והעבודה באופן מיוחד במינו, ממש בגדר של 'לא פסיק פומיה מגירסא'.

אותו יהודי סיפר בעצמו לרבי שליט"א, שבעבר כשהיה מתגורר באוסטרליה, הוא לא היה מרבה ללמוד תורה. למעשה יכלו לעבור עליו ימים שבהם לא היה פותח בכלל גמרא או כל ספר יהודי אחר. הוא היה איש עסקים ובעל בעמיו, היה לו לב פתוח לצדקה ולכל עניינים שבקדושה, הוא אף כיהן כראש הקהל של הקהילה החסידית במקום, אבל לא היה קובע עיתים לתורה באופן עקבי.

לימים הגיע אביו של הרבי שליט"א, כ"ק מרן אדמו"ר מויזשניץ מונסי זצ"ל, לביקור באוסטרליה כדי לגייס תרומות למוסדותיו הקדושים, לישיבות והכוללים ותלמודי התורה ובתי החינוך לבנות ועוד ועוד.

חיפשו לו מקום ראוי לערוך בו 'דינר' מכובד לקבוצה מצומצמת של יהודים בעלי יכולת, ואותו יהודי נשאל אם הוא מסכים לארח את האירוע בביתו, והסכים בחפץ לב, הרבי מגיע לעיר, ומציעים לו לארח אותו בביתו, לא עלתה על דעתו לסרב להצעה כה מיוחדת. ואכן, הרבי זצ"ל הגיע לביתו ושוחח עם כל הנכבדים שהגיעו להשתתף ב'דינר', והיתה הצלחה גדולה ב"ה.

לאחר שהתפזרו המוזמנים, נכנסו אותו עשיר יחד עם רעייתו ובנו ובתו אל הרבי כדי שהרבי יוכל להודות להם על האירוח ולהאציל להם מברכותיו ביד רחבה. הרבי אכן הודה להם בחום ובירך אותם מכל הלב, אבל אז ביקש מאותו 'ראש הקהל' שהוא רוצה לשאול

אותו שאלה חשובה...

הלה הסכים כמובן לשמוע מה השאלה, והרבי שאל אותו: "אמור לי יהודי יקר, האם הנל קובע עיתים לתורה ללמוד כל יום?". השיב העשיר שהוא משתדל מאוד בסייעתא דשמיא ללמוד בכל יום. אבל הרבי לא הסתפק בתשובה הזאת ושאל אותו באופן ישיר: "ואתה אכן לומד כל יום, או רק משתדל?".

פניו של העשיר הסמיקו במבוכה. הוא נשאל שאלה כזאת לא נעימה מול אשתו בנו ובתו, וניסה להתחמק ממענה ישיר. לבסוף אמר לרבי שהוא אכן לומד תורה כמעט כל יום. השיב לו הרבי בחריפות ובתקיפות: "אצלי 'כמעט כל יום' משמעו 'כמעט אף פעם לא', ופני העשיר חפן.

מיד הוסיף הרבי ושאל אותו: האם מוכן אתה לקבל על עצמך ללמוד תורה כל יום בלי להחסיר אף יום??? שוב ניסה ראש הקהל להתחמק מלענות תשובה ברורה, והחל לשאול את הרבי שאלות בעניינים אחרים, אודות מקום שהותו וכיצד הוא נוסע בחזרה לארה"ב, הרבי השיב לשאלותיו ומיד חזר לנושא, "האם תסכים לקבוע עיתים לתורה כל יום בהתחייבות גמורה???".

לבסוף נאלץ העשיר לקבל על עצמו בקבלה גמורה שיעסוק בתורה מדי יום בקביעות גמורה, וזאת לעיני בני משפחתו שרואים בבשתו כיצד הוא נחקר על ידי הרבי ולאחר מכן כיצד הרבי מאלץ אותו להתחייב לכך בעל כרחו.

"מה אומר ומה אדבר", סיפר העשיר לרבי שליט"א, "בכל ימי חי לא היתה לי כזאת עוגמת נפש גדולה כמו שגרם לי האבא שלכם. אף אם היה הרבי עושה זאת כשאני נמצא לבדי בחדר, זה היה מאוד לא נעים, והוא עוד שאל אותי את כל השאלות הללו בנוכחות בני משפחתי! פרצתי בבכי מר על העלבון הנורא שנגרם לי, ולמחרת היום, כשעזב הרבי את העיר בדרכו חזרה לארה"ב, ויצאו כל הקהל הקדוש ללוותו בכבוד הראוי, לא יכולתי לצאת ולהשתתף באותו מעמד, ונשארת בביתי מושפל ומבוזה.

"הרבי הרגיש בכך שלא באתי ללוותו", סיפר, "והוא גם שאל את המרא דאתרא הגאון רבי אלימלך אשכנזי זצ"ל, מדוע לא באתי למעמד, ונראה שהוא בכלל לא הרגיש בבושה הגדולה שגרם לי, ובעלבון הגדול שהיה מנת חלקי".

הוסיף האיש וסיפר שבמשך תקופה הוא לא היה מסוגל אפילו לשמוע את שמו של הרבי זצ"ל, והיה בלבו כעס גדול עליו על עוגמת הנפש הרבה שגרם לו כגמול על כך שאירח אותו בביתו בכבוד גדול. כל כך גדול היה הכאב, עד שבאותה עת הוא אפילו חלה בלבו מרוב צער ל"ע.

רק אחרי כמה חודשים החלו לייסר אותו מחשבותיו, אולי באמת הצדק עם הרבי? הוא רואה יהודי המקושר אליו שאינו קובע עיתים לתורה, וכי אין זה מתפקידו לתבוע ממנו שיתחיל לעשות זאת? והרי באמת איני קובע עיתים לתורה, וזה באמת לא מצב תקין ליהודי ירא שמים, איך אפשר לוותר על קביעת עיתים, ומה אענה ביום הדין כשישאלו אותי אם קבעתי עיתים לתורה???

מתוך המחשבות הללו קבע לעצמו זמן ללמוד בחברותא חצי שעה ביום, חוק ולא יעבור. במשך הזמן התחיל להרגיש טעם מיוחד של מתיקות מופלאה בלימוד, והחל להוסיף על מחצית השעה כהנה וכהנה עד שבראש השנה של שנת תש"מ, כבר נשכח מלבו הכעס והכאב הגדול שהיה לו על הרבי, ולכבוד ראש השנה נסע למונסי כדי לשהות במחיצתו של הרבי.

כאשר הזדקן והפסיק לעסוק בענייני מסחר, עלה לארץ הקודש וקבע מושבו בבני ברק, והיה יושב ולומד ברציפות במשך שעות רבות מדי יום, ולא פסק פומיה מגרסא.

האמת שאת הסיפור הזה, שהובא אלי בגרסה מלאה על ידי הגבאי המסור הרב יעקב פארקאש שיחי, ועל כך תודתי נתונה לו - צריכים ללמוד, ויש בו מוסר השכל לכמה וכמה דרכים, אבל אני רוצה לשאול את הקוראים הנכבדים שאלה אחת.

מה גרם לאותו יהודי להגיע למצב כזה שלא פסק פומיה מגרסא? האם זאת הזכות שזכה לארח את הרבי בביתו? אולי זה שהוא קבע עיתים ועם הזמן קיבל חשק גדול?

קשה לדעת מה התשובה, שהרי לא זכינו לרוח הקודש שתאמר לנו מה הוביל את האיש, אבל אם יורשה לי, אני רוצה לומר שהסיפור הזה תפס אותי בנקודה אחת חשובה מאוד - היכולת של האדם לקבל מוסר.

הרי טבע האדם לדחות מעליו כל ביקורת. כבר אמרו חז"ל מה קרה בימי שפוט השופטים, כשאמרו לאדם טול קיסם, הוא היה משיב ב'טול קורה מבין עיניך'.

על אחת כמה וכמה כשמדובר ביהודי נכבד, בעל בעמיו והכל לפי המבייש והמתבייש... ולא זו בלבד, אלא שהביקורת עוד נאמרה לו בביתו שלו, אחרי שעשה לרבי טובה גדולה ואירח אותו בכבוד גדול, ואם לא די בכל אלו, היא הוטחה בפניו לנוכח פני אשתו ובנו ובתו... היש לך ביקורת כואבת יותר מזה?

אומנם כשיהודי אומר דבר תוכחה באמת, מכל הלב, וכל כוונתו היא אך ורק לשם שמים ולא לשום מטרה אחרת, חזקה עליו שההערה שלו תפעל את פעולתה, וכבר אמרו חז"ל שמי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים.

אבל יש כאן עוד עומק. הרבי זצ"ל ידע להלן לפי רוחו של כל אחד ואחד, וכנראה היתה לו סיבה טובה שבגינה החליט לעשות זאת דווקא בצורה כזאת, ולא לחכות שאותו יהודי יבוא אליו למונסי, או למצוא הזדמנות אחרת בעודו שוהה באוסטרליה. אבל אם את הנהגותיו של הרבי אין אנו יכולים ללמוד כי אין לנו הבנה בהן, ממדרגותיו של אותו ראש הקהל אנחנו כן יכולים ללמוד.

למרות ההשפלה הנוראה, ולמרות הכאב הגדול, בסופו של דבר הוא תפס את עצמו ואמר - אולי זה באמת הגיע לי! הרי כל מה שהרבי אמר הוא אמת לאמיתה, ואם כן מה יש לי מלשבת בביתי עלוב ומבוזה. במקום זאת טוב אעשה אם אגש לבדוק את נגעי לבבי ולתקן את מה שצריך תיקון.

אמרתי לו שאני תמיד מעדיף לעשות התאמות בין הלומדים, והוא חסיד גור, אבל הוא הפתיע אותי ואמר לי: "האמת שלא חשבתי על זה, אבל עכשיו כשאתה מעלה את הנושא, אני דווקא אשמה ללמוד עם ליטאי..." שאלתי אותו למה...

הרה"ג ר' אמנון דוידוביץ שליט"א מתווך בין לומדי החברותות, ומספר מה קורה כשמתחילים חלק חדש במשנה ברורה, או מסכת חדשה במסגרת תוכנית 'עמוד היומי' של 'דרשו'

יוחנן וסרמן

אחת המימרות הידועות והמוכרות ביותר של חז"ל, היא 'או חברותא או מיתותא', ואף שהמשמעות הפשוטה שלה היא שכל אדם זקוק לחברים, נהוג להשתמש במאמר חז"ל זה על לימוד בחברותא, בעיקר לימוד גמרא. חז"ל הקדושים התייחסו גם לנושא זה כמובן, ואמרו איזה עונש מגיע חלילה למי שלומדים תורה לבדם, והוסיפו שהם מיטפשים.

ואכן, כל יהודי ירא שמים משתדל ללמוד בקביעות עם חברותא, לרוב בבית המדרש, לפעמים בבית או במשרד, ויש רבים שלומדים גם... דרך הטלפון.

זאת כמובן לא המצאה חדשה, מאז הפך הטלפון לכלי נפוץ ומצוי ביד כל, והמחירים שלו ירדו אל מתחם הסבירות, נפוץ מאוד הלימוד בחברותא דרך הטלפון.

אבל יש יהודי יקר, הרה"ג ר' אמנון דוידוביץ, שהפך את העניין לפרויקט החיים שלו. בחסד ה' עליו זכה הרב דבידוביץ לחבר עד כה בין אלפי לומדים, מכל רחבי הארץ ואפילו ממקומות נידחים בעולם, ובכל מקצועות התורה.

זקנים עם נערים, חסידים עם ליטאים, ספרדים עם אשכנזים, אמריקאים עם ישראלים

"יש לנו חברותות ששידכנו ביניהם ולומדים לימודי קבלה, יש שלומדים 'חוק לישראל' או הלכות שבת או שולחן ערוך 'ורה דעה', מוסר, הלכה, אגדה, תנ"ך ועוד ועוד", הוא מספר. "כל סוגי הלימודים, וכל סוגי האנשים. זקנים עם נערים, חסידים עם ליטאים, ספרדים עם אשכנזים, אמריקאים עם ישראלים, ויש לא מעט ציבור מתחזק, אנשים שעדיין לא יודעים לשמור את כל המצוות, ורוצים ללמוד עם יהודי חרדי שיכול להדריך אותם ולחזק אותם בדרך העולה מעלה מעלה".

שאלנו את הרב דוידוביץ, כיצד יזם את הרעיון, והוא מסביר בפשטות, שזה כמעט קרה מעצמו.

"במשך תקופה ממושכת עסקתי בעיקר בנושא של לימוד משניות במסכת 'קנים'. יש בזה סגולה גדולה מאוד, וזאת מסכת שקשה

מאוד ללמוד אותה בלי הסבר מתאים, כך שבמשך כל הדורות היא נשארה כמעט בלי תלמידי חכמים שעסקו בה, ולכן מי שעוסק בה נוטל שכר כנגד כל אותן שנים שהיא לא נלמדה כמעט, למעט יחידי סגולה שעסקו בה. מטבע הדברים, כחלק מעידוד לימוד המסכת, הייתי גם מתווך בין אנשים שונים שרצו ללמוד וחיפשו חברותא. בלי לתכנן את זה, זה פשוט קרה.

"ואז הגיע משבר הקורונה. עם ישראל נכנס לבתים, ולא יצא... ימים ושבועות שאנשים היו סגורים ומסוגרים, יצאו החוצה רק במקרה ההכרחי, התפילו היו בבתים ובמפרסות, או לכל היותר בחצרות הפתוחות. אנשים לא הלכו לעבודה או ללימודים, ובידוק נפל לי הרעיון, למה שלא נסדר חברותות בכל מקצועות התורה.

"איכשהו דאגתי שיפרסמו את מספר הטלפון שלי באמצעי התקשורת, ויגידו שאני מוכן לתווך בין חברותות, ומיד לאחר מכן נפתח כזה גל עצום של טלפונים, בלי סוף! עוד ועוד יהודים פנו אלי. אלתרתי במהירות טבלה גדולה, שם הלומד, גיל, מגזר, שפה, מספר הטלפון שלו כמובן ו... מה הוא רוצה ללמוד.

"אחרי שרשמתי פרטים של עשרות ואולי מאות אנשים, התחלתי לחפש התאמות, התקשרתי לכל אחד ונתתי לו טלפונים של שלושה אנשים שרוצים ללמוד את אותו מקצוע תורני שהוא רוצה

ללמוד, שימצא מביניהם מי מתאים לו, והאנשים יצרו קשר זה עם זה והחלו ללמוד".

• **זה לא היה מוזר לאנשים ללמוד דרך הטלפון? בפרט למי שלא הורגל בזה עד אז...**

"אולי כן, אבל כל אותה תקופה היתה תקופה מוזרה. לעמוד בתור במרחק של שני מטר האחד מהשני זה לא מוזר? לעטות מסכה על הפנים בכל פעם שאתה מוציא את האף מהבית זה לא מוזר? הכל היה מוזר. ללמוד דרך הטלפון היה אחד הדברים הפחות מוזרים..."

• **והיום, חמש שנים אחרי? היום זה כן מוזר למי שלא רגיל...**

"אני אגיד לכם את האמת, יש אנשים שדווקא מחפשים חברותא רק דרך הטלפון. למה? כי חברותא כזה, אתה יכול לחתוך במהירות ובקלות.

"הרי לא פעם קורה שאדם קובע חברותא עם אחד מהאנשים שמתפללים איתו בבית הכנסת. הם מעולם לא למדו ביחד, ההיכרות שלהם שטחית, ואולי הם אפילו ידידים טובים, אבל אתה לא יודע מה הסגנון שלו בלימוד, מה הרמה שלו, אם הוא שואל שאלות לעניין או שאולי השאלות שלו נראות לך לא ממש מוצלחות לפי הסגנון שאתה רגיל ללמוד בו. ואז מה תעשה? תגיד לו שאתה מתחרט? זה לא נעים!

"או שהחברותא כן מתאים מכל הבחינות, אבל הוא מזלזל בזמנים. הוא תמיד מאחר בכמה דקות ואתה דיין גדול שכל דקה חשובה לך. או שהוא תמיד חייב לענות לטלפון, לכל אחד שמתקשר אליו, באמצע שאתם לומדים, ואתה מתקשה להכיל את זה.

"כשזה לימוד דרך הטלפון, במיוחד אם אתם לא מכירים זה את זה, אין לך שום מחויבות ושום אי נעימות. מתחילים ללמוד ורואים. אם הוא רציני ואתה נהנה מהלימוד איתו, אפשר להמשיך לאורך ימים ושנים. ואם הוא מזלזל או שהוא לא באותה רמה לימודית או כל סיבה אחרת, אפשר להודיע לו שאתה לוקח פסק זמן, ולחזור אלי כדי לבקש 'שידוך' לחברותא חדש..."

• **אנשים מתקשרים באמת לבקש למצוא חברותא אחר?**

"בוודאי. לא פעם אנשים מתקשרים ואומרים לי שתיווכתי להם מישהו וזה לא היה מוצלח מסיבה כזאת או אחרת, והם מבקשים לנסות מישהו אחר, מרקע שונה או בגיל שונה וכדו'.

"אגב, אני מכיר זוג של חברותא שגרים לא רחוק זה מזה ומתפללים באותו בית כנסת, ובכל זאת הם לומדים דרך הטלפון. הם הסבירו לי שלאחד מהם יש חולשה נוראה שהוא לא מסוגל להתנתק מהטלפון, וכל פעם שהטלפון מצלצל הוא עונה בלי לחשוב בכלל. השני לא יכול היה לסבול את זה שהחברותא שלו פתאום מתנתק מהסוגיא ועונה לטלפון.

"פעם אחת נסע אחד מהם לחו"ל למשך מספר שבועות, ובאותה תקופה הם למדו דרך הטלפון. הם שמו לב, שכל עוד הוא בטלפון, הוא לא עונה לממתניות ולא אכפת לו בכלל מי מתקשר אליו. הם הגיעו למסקנה, שכשהם לומדים דרך הטלפון הריכוז שלהם גבוה יותר והם ממוקדים יותר. כלומר, יש אנשים הלימוד דרך הטלפון הוא אצלם מצב מועדף, ולא רק בדיעבד אם הם לא הצליחו למצוא

מישהו באזור המגורים שלהם או בבית הכנסת בו הם מתפללים".

• **האנשים שמתקשרים לבקש חברותא, באיזה גילאים הם?**

"ובכן, זה מאוד מאוד מגוון. יש אנשים מבוגרים בני שמונים ואפילו בני תשעים, ויש בחורים צעירים, הרבה מאוד בחורים צעירים, ואפילו ילדים בגילאי תשע.

"יש יהודי יקר, נכד של מרן הגר"ח שמואלביץ, שאמר לי שכל פעם שמתקשר ילד שרוצה ללמוד דרך הטלפון, שאשלח אותו אליו. הוא לומד עם ילדים רבים, פעם בשבוע או פעמיים בשבוע, ויש לו סיפוק מיוחד מאוד מלימוד עם ילדים, לתת להם גישמאק ולסלול להם את הצעדים הראשונים אל תוך עולם התורה".

• **ומה לגבי נשים? יש גם נשים שמבקשות ללמוד בחברותא?**

"בוודאי. אומנם לא באותם מספרים כמו גברים. אני חושב שכ-95 מהפניות הן של גברים וכחמישה אחוזים של נשים. כמובן שנשים מבקשות ללמוד לימודים שמתאימים יותר להן, תנ"ך, שמירת הלשון, הלכות שבת וכדו', ובהחלט יש לא מעט שלומדות".

• **מה הלימודים המבוקשים?**

"לומדים הכל. ממש הכל, כמו שאמרתי בפתח דברי. אבל אין ספק שאחד הלימודים היותר מבוקשים הוא לימוד של 'דף היומי בהלכה', במיוחד כשמתחילים חלק חדש במשנה ברורה או נושא הלכתי חדש, יש עלייה בביקוש ואנשים מחפשים חברותא. מעניין לציין שכשהתחילו ללמוד את מסכת 'עירובין' בתוכנית 'עמוד היומי' של 'דרשו' גם הרגשתי עלייה של ממש במספר הפניות, ורבים ביקשו חברותא דווקא ללימוד הזה.

"אני חושב שזה מגיע מכך שאנשים שלמדו מסכת שבת לבדם, חששו שלא יצליחו במסכת עירובין, והעדיפו להיכנס למסכת יחד עם עוד חבר, כי 'טובים השניים מן האחד', ואכן, המציאות מראה שעם כמה שלימוד בחברותא זה חשוב תמיד, כשלוומדים נושאים יותר מורכבים ופחות מוכרים, החשיבות של הלימוד בחברותא גדולה הרבה יותר.

"יש גם חברותות שלומדים רק לפני מבחנים של 'דרשו', למשל, אברכים שלומדים דף היומי וחוזרים עליו היטב, מחפשים חברותא ללימוד שלושה ימים לפני המבחן החודשי, כדי שיוכלו ללמוד דרך הטלפון במהירות עשרה דפים בכל יום, ולהגיע למבחן של 'דרשו' כשהם מוכנים באופן מיטבי. כמובן שלשם כך צריכים לתווך בין אברכים שבאמת למדו כל החודש הדק היטב את הגמרא, כי מי שלא שולט היטב בחומר לא יצליח לחזור על עשרה דפים ביום בלימוד טלפוני..."

"יש גם בחורים שמתקשרים ומבקשים חברותא לפני המבחנים לשיבה קטנה או לשיבה גדולה, מחפשים מישהו שלומד את אותם דפים כדי להיבחן, מחיידר אחר או משיבה אחרת, ולומדים ביחד. זה גם מאוד מצוי בתקופות הרלוונטיות.

"אבל מה שמעניין זה שכ-30 אחוז מהפונים, אומרים שהם רוצים ללמוד בחברותא, ולא כל כך משנה להם מה ילמדו, העיקר ללמוד. זה הכי קל לתווך ביניהם, ותמיד אני משתדל להוסיף המלצה, ללמוד דף היומי, כמובן שזה תלוי ביכולת ובזמן שהם מרגישים שהם רוצים

• הזכרתם משהו לגבי ציבור של מתחזקים שמתקשרים...

"נכון, יש לא מעט אנשים שמתקשרים כדי למצוא להם רב, אברך שיכניס אותם קצת לעניינים. הם לא יודעים כלום. יש גם אברכים שמתקשרים אלי ואומרים שהם רוצים ללמוד דווקא עם בעל תשובה טרי, כי זה מה שנותן להם סיפוק, וכמובן שיש בזה זכות עצומה כידוע.

"אגב, אפשר לראות לפעמים 'שידוכים' מאוד מעניינים, אברך חסידי שאינו רגיל אפילו לדבר עברית, יכול ללמוד עם צעיר מתחזק שרחוק שנות אור מהמבטא היידישאי, ובכל זאת התורה מחברת אותם והם מסתדרים מצוין.

"זה מזכיר לי מקרה שאירע לא מזמן, כשהתקשר אלי יהודי וביקש ללמוד עם חברותא. שאלתי אותו מאיזה מגזר הוא, והוא אמר לי שהוא חסיד גור. "למה אתה שואל?", ביקש לדעת, ואמרתי לו שאני תמיד מעדיף לעשות התאמות בין הלומדים, אם הוא חסיד גור אני אחפש לו חסיד גור אחר, או לפחות חסיד כלשהו... אבל הוא הפתיע אותי ואמר לי: "האמת שלא חשבתי על זה, אבל עכשיו כשאתה מעלה את הנושא, אני דווקא אשמח ללמוד עם ליטאי...", שאלתי אותו למה והוא אמר לי: "אני חושב שלקב"ה יהיה יותר נחת רוח מזה שחסיד וליטאי ילמדו יחד, כך לא רק נתחזק בלימוד התורה, אלא גם נרבה שלום בישראל...".

• מה הפנייה הכי מעניינת שהיתה לכם עד כה???

"היו הרבה מעניינים, אבל אם אני חייב לבחור את הפנייה הכי מעניינת, זה יהודי כבן שמונים שהתקשר אלי וביקש ללמוד עם חברותא. עלעלתי ברשימה ונתתי לו שם של מישהו אחר שרצה ללמוד את אותו הנושא. הוא ענה לי מיניה וביה: "הוא איש עשיר מאוד".

"שאלתי אותו, מאיפה אתם יודעים? אתם מכירים אותו???", והוא

השיב בשלילה, "לא, אני לא מכיר, אבל אני יודע לפי השם שלו...!". "עשיתי ברור קצר והתברר לי שאכן, האדם השני הוא עשיר לא קטן, מתגורר בתל אביב, ומחפש ללמוד בחברותא. בכל אופן, התברר לי שהאיש בן השמונים, יהודי תלמיד חכם וירא שמים גדול, יש לו חכמה מיוחדת, ונאמר בעדינות שיצא לי להשתמש בה לא מעט...".

• יצא לכם לעשות 'שלום' בין חברותות שנפרדו???

"האמת שכן, כבר קרה שהתקשרו אנשים שיבקשו להשכין שלום בינם ובין החברותא, ובכלל, איכשהו יצא לי שם של 'שדכן לכל עניין', ואנשים מתקשרים לבקש ממני לסייע להם למצוא כל מיני דברים, כמו מטפל מתאים, רופאים טובים ועוד, אני משתדל לעזור כמה שאפשר, אבל עיקר העיקרים זה להוסיף חברותות ולהרבות תורה בישראל. מבחינתי, אני רואה בזה זכות עצומה, ואני מודה ומהלל לקב"ה שזיכה אותי לרעיון הזה וליזומה הזאת".

• העיקר חסר מן הספר, איך יוצרים אתכם קשר כדי לקבוע חברותא???

"פשוט מתקשרים אלי ל-05276-11122. אם אני יכול, אני עונה מיד, ואם אני באמצע ה'סדר' או באמצע התפילה, אפשר להשאיר הודעה ב'תא קולי', ואני תמיד חוזר בסייעתא דשמיא לכל מי שמשאיר הודעה, לפעמים תוך דקות, ולכל היותר תוך כמה שעות. רק חשוב שתשאירו הודעה ברורה עם מספר טלפון ברור, כדי שאוכל לדעת להיכן להתקשר בחזרה.

"אני מפציר בציבור, כל מי אין לו סדר לימוד קבוע, או אפילו מי שיש לו סדרים קבועים ומרגיש שהוא יכול להוסיף עליהם עוד סדר לימוד קבוע, אל תהססו להתקשר, אני שש ושמוח לקבל כל פניה, ורואה בזה זכות עצומה, פשוט תתקשרו, ואני אוכל לתווך לכם בסייעתא דשמיא חברותא כשאיפת לבכם, מלימוד גמרא עיוני ועד לימוד של מדרשי חז"ל וספרי מוסר, דרך כל מקצוע ומקצוע בארון הספרים היהודי".

המשך מעמוד 2 | הרב עמרם בינעט

הרבנית הצדקנית אדל ע"ה, ואמרה שהשער החשוב מכולם זה 'שערי סייעתא דשמיא', כי מי שיש לו סייעתא דשמיא זוכה לכל הדברים האחרים מכוחה של אותה סייעתא דשמיא וממילא כבר יפתחו לו כל השערים. הבעל שם טוב הקדוש שיבח מאוד את דבריה ואמר שהצדק עמה.

אף אנו נענה על זה הדרך ונאמר שמכל המ"ח קנייני תורה, הקניין הזה של 'אהוב את התוכחות' הוא הגדול והחשוב ביותר, כי מי שאוהב את התוכחות ומוכן לקבל ביקורת ולתקן את דרכיו, ממילא כבר יוכל להגיע לכל הקניינים האחרים כשיוכיחו אותו על כך שעדיין לא זכה להם, ואתו ראש הקהל מאוסטרליה יוכיח...

זאת מעלה גדולה מאוד, ואם יורשה לי לטעון בעניין, אענה ואומר שהיא זאת שהובילה אותו להגיע לכזה מצב נעלה שהיה שוקד על התורה והעבודה ברציפות לאורך שעות רבות מדי יום. כי אחד מ-מ"ח קנייני התורה הוא הקניין של "אוהב את התוכחות".

והאמת שאפשר עוד להאריך רבות בנושא הזה, אבל אסיים רק במעשה אחד שמספרים שפעם התווכחו תלמידיו של הבעל שם טוב הקדוש על הפיוט 'פתח לנו שער' שאומרים במוצאי שבת, ומבקשים שהקב"ה יפתח לנו שער אורה שער ברכה וכו', והתווכחו התלמידים מה הוא השער הכי חשוב מכולם, זה אומר בכה וזה אומר בכה. עד ששמעה בתו של הבעל שם טוב,

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

בעודם מונים את כל ה'מעלות' שלו, בירר מרן אילו צעדים כבר נעשו בניסיון להעלות את הבחור על דרך המלך, ואנשי הצוות ציינו שורה של צעדים ופעולות שעשו בניסיון ליישר את דרכיו, ללא הועיל. שאל רבינו: "ולאמא של הבחור כבר הודעתם???". תמהו רבני הישיבה, כיצד קשורה האם למעלליו של בנה?

ראש ישיבת 'אמרי משה' הגאון רבי יהושע מישקובסקי ומשגיח הישיבה הגאון רבי איסר זלמן שוב, עם פרק נוסף שך עובדות והנהגות שראו אצל מרן ראש הישיבה רבינו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

ב"ה זוכים אנו להביא לפני קוראים 'לקראת שבת' פרק נוסף בסדרת השיחות המופלאות עם ראש ישיבת 'אמרי משה הגאון רבי יהושע מישקובסקי ומשגיח הישיבה הגאון רבי איסר זלמן שוב, אשר היו קרובים במיוחד אצל מרן רבינו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, וכעת הם חושפים טפח וטפחיים מזיכרונותיהם, אלו הכתובים ואלו החרוטים על לוח ליבם, וב"ה כבר התקבלו הדברים בהתלהבות רבה בכל שדרות הציבור.

"את דברינו הפעם רצוני להקדיש לסוגיא של עבודה במלאכת החינוך והרבצת התורה", פותח ראש הישיבה הגר"י מישקובסקי, "ושני טעמים בדבר. קודם כל בגלל שאנחנו עכשיו בחודש ניסן, לקראת חג הפסח שבו מקובל לעסוק בנושא החינוך, אומנם יותר מהזווית של 'והגדת לבנך', אבל המלמדים ומגידי השיעורים הם הרי שליחיהם של ההורים כדי לקיים את המצווה הזאת.

"בנוסף, חשוב שנעסוק בנושא הזה כדי לתקן את הרושם הלא נכון שיכול היה להתקבל מדברים שאמרנו בשיחה קודמת, והתפרסמו עלי גיליון, וגררו מעט חוסר הבנה.

אחרי ככלות הכל, מעלתו של אברך כולל אחד השוקד על תלמודו גדולה יותר ממעלתם של המחנכים גם יחד

"כוונתי לאותה פעם בה סיפרנו שרבינו זצ"ל השתתף בכינוס של מחנכים, ודיברו בשבחם ובמעלתם ובשליחות הקודש שהם עושים, ואמר מרן שהוא מסכים עם כל מה שאמרו אבל צריכים הם לזכור שאחרי ככלות הכל, מעלתו של אברך כולל אחד השוקד על תלמודו גדולה יותר ממעלתם של המחנכים גם יחד.

"פנה אלי יהודי שעוסק בחינוך רבות בשנים, וביקש להבין מדוע ראה מרן זצ"ל את מלאכת החינוך כמלאכה שהיא נחותה ואין מעלתה שווה ללימוד התורה. הרי המלמדים, לפחות אלו שמלמדים

רק לימודי קודש, הם מרביצי תורה לכל דבר ועניין, וכי בגלל שהם מקבלים על כך קצת יותר מאברך כולל תרד קרנם עד כדי כך? והלא כולנו יודעים שכיום משכורתם של המלמדים רחוקה מלהיות מכובדת, וכל מנהל ת"ת יכול להעיד כמה קשה למצוא מלמדים, עד שרק מי שבאמת חדור ברצון עז להרביץ תורה לילדי ישראל מסכים לקבל על עצמו את העול הכבד הזה וללמד תורה לילדי ישראל, ואדרבה חז"ל הפליגו במעלתם של מלמדי התינוקות שהם ממצדיקי הרבים ככוכבים, כזוהר הרקיע מזהירים.

"והאמת שהצדק עמו, ודברי מרן לא התייחסו חלילה וחס למלמדים שמרביצים תורה לילדי ישראל. ואך שגגה יצאה מאתנו שכתבנו שאמר את הדברים בכינוס של מחנכים, ולא היטבנו להגדיר ולהסביר שהכוונה היתה לאנשי חינוך ומטפלים רגשיים, או כאלו שמטפלים בבחורים מתקשים, ונותנים להם חיזוק נפשי ורגשי, ולא עוסקים בהרבצת התורה ממש, עליהם אמר מרן שמעלתם גדולה מאוד, ושיבח אותם עד מאוד, אבל סייג את דבריו ואמר שאברך כולל אחד ששוקד על תלמודו, מעלתו גדולה ממעלתם, ובשום

אופן לא כווננו דבריו למרביצי תורה למלמדי תינוקות!
ואף כמה פעמים ראינו בעינינו כאשר היו באים ילדי הת"ם להיבחן
אצל רבינו, וכשהיו מתיישרים, היה רבינו מבקש כי המלמדים עצמם
יישבו לצידו, כי הם המה אלו שבזכותם יודעים התלמידים את
תורתם.

מענין לציין שפעם אחת אמר לי רבינו שזה שבאים אליו ילדים
להיבחן, זה 'מדה כנגד מדה' כי בילדותו היה אביו מביאו להיבחן על
תלמודו אצל שכנם המרא דאתרא בבריסק בה התגוררו, מרן הגרי"ז
הלוי זיע"א, ואחר כך היה הוא מעצמו הולך תמידין כסדרם להיבחן
אצלו, וכעת הוא עצמו בוחן ילדים אחרים, שמונים ותשעים שנה
מאוחר יותר...

וגם בכתבי רבינו נמצא כתוב מכתב המפליג במעלתם של המלמדים,
ובתוך הדברים כותב רבינו בזה הלשון: "והנה מלמדי תינוקות אצל
חז"ל נחשבים מאוד, בב"ב ח: אמרין ומצדיקי הרבים ככוכבים אלו
מלמדי תינוקות, אבל בעיני העולם מי שיש לו משרה שמקבל יותר
כסף הוא יותר חשוב, אבל מלמדים בדרך כלל לא כ"כ עשירים אלא
מתפרנסים בדוחק, וזה ההיפך מדעת תורה, ובעיני הקב"ה אלו
המלמדים תורה לילדי ישראל הם מאוד חשובים", עד כאן לשון
קדשו.

"אחרי ההקדמה הזאת", מוסיף הגר"י מישקובסקי, "כולי תקווה
שיצאנו ידי חובה לתקן את הרושם, וכולי תפילה שבעז"ה לא תצא
תקלה מתחת ידיו חלילה, ואדרבה, אנו מספרים את הסיפורים
ממרן זצ"ל כדי לחזק ולעודד ולא כדי להמעיט בחשיבותם של
מרביצי התורה לילדי ישראל, ובזה החילי לספר כמה עובדות
שראיתי ושמעתי אצל מרן זצ"ל, בנושא זה של הרבצת תורה".

באחת השנים, קיבל אותו מלמד תלמיד מאתגר במיוחד

"מעשה נפלא מאוד היה עם אחד מחשובי המלמדים בבני ברק,
יהודי יקר ובעל חסד גדול, שגם היה מאוד מקורב אצל מרן והיה
משומעי לקחו הקבועים.

"באחת השנים, קיבל אותו מלמד תלמיד מאתגר במיוחד. הוא
ניסה להלוך נגד רוחו ולחנך את הנער על פי דרכו, אבל לא היה שום
שיתוף פעולה מצד הילד שהרבה למרוד כנגדו והיה מתסיס גם
ילדים אחרים. המלמד ניסה גם להשתמש בעונשים וגם עשה לילד
מבצעים והבטיח פרסים, אבל שום דבר לא עזר, הוא נשאר במריו
והמשיך למרר את חיי המלמד יום יום ושעה שעה.

"כשהרגיש המלמד שבאו מים עד נפש, הוא נכנס לחדרו של מנהל
הת"ת והודיע לו חד משמעית: "או אני - או הוא". אין אני והוא
יכולים לדור בכיתה אחת, אם הוא נשאר בכיתה אני מתפטר, ואם
הוא אני נשאר בעבודה, הוא צריך לחפש לו חידר אחר!!!".

"המנהל שמע את הדברים והבין את התסכול של המלמד, ולאחר
מחשבה רבה הגיע למסקנה שהצדק עם המלמד. אין מנוס אלא
לומר להוריו של הילד המופרע שייקחו אותו, ויחפשו לו מסגרת

לימודית אחרת. בלתי אפשרי להמשיך כך כשהוא לא נותן למלמד
לעשות את עבודתו, לאורך תקופה ארוכה כל כך.

"אבל רגע לפני שהרים את שפופרת הטלפון והתקשר להוריו של
התלמיד, אמר המנהל: "עם כל הכבוד, לא אני ולא אתה יכולים
לקבל כאלו החלטות של דיני נפשות. לפני צעד כזה צריכים לשאול
דעת תורה, ואתה הרי נכנס יום יום למרן הגרא"ל שטיינמן, אז
בבקשה, תציג בפניו את המקרה ותגיד לי מה היתה ההוראה שלו.
"המלמד אכן עשה כדברי המנהל, הוא הציג בפני מרן את הבעיה
על כל צדדיה, תיאר את הקושי העצום שלו מול הילד, וסיים את
הצגת הדברים בדרמטיות: "הראש ישיבה, זה או אני או הוא! מה
עושים???".

"אולי יש משהו שאני כן יכול לעשות לפני שאני עוזב את החידר???"

מרן הקשיב לו ברוב קשב, והשיב לו: "אכן, הצדק עמך. או אתה או
הוא, והתשובה היא כמובן... הוא!!! אם אתה מרגיש באו מים עד
נפש ואתה בשום אופן לא מסוגל ללמד את הכתה כשהילד הזה הוא
חלק ממנה, התכבד והישאר בבית, שהמנהל ימצא מלמד אחר שכן
מסוגל ללמד אתך הכתה ואת התלמיד הזה בכללה. הרי לא יעלה
על הדעת להשאיר ילד בבית רק כי המלמד לא מסוגל למלא את
תפקידו!!!".

המלמד היה המום מהתשובה הלא צפויה. הוא שתק מעט, ואז שאל
בתחנונים, "אולי יש משהו שאני כן יכול לעשות לפני שאני עוזב את
החידר???".

השיב לו מרן, "בוודאי, אני אתן לך עצה. תשתדל לשלוח את הילד
הזה לשליחויות באמצע השיעור, כל פעם למשהו אחר, להביא
דפים מהמזכירות, להכין כוס קפה ושאר השליחויות שמלמדים
יכולים לתת לתלמידים.

"בכך אתה מרוויח שלושה דברים", אמר לו מרן, "קודם כל, הוא לא
יהיה בכתה חלק מהזמן ובזמן הזה תוכל ללמד את הילדים בנחת את
ההספק הלימודי. בנוסף תהיה לך הכרת הטוב כלפי הילד שעושה
בשבילך את כל השליחויות הללו, וזה ישנה את ההסתכלות שלך
עליו, וממילא 'כמים פנים לפנים'. והתועלת השלישית היא שהילד
עצמו ירגיש שאתה מכבד אותו וסומך עליו, וכך ישתנה המבט שלו
עליך, הוא יעריך ויכבד אותך יותר וממילא ההתנהגות שלו תשתפר
בהתאם!".

פעם אחרת אירע שבאו אליו אנשי צוות של ישיבה כלשהי, וביקשו
רשות לסלק בחור מהישיבה, בעודם מונים את כל ה'מעלות' של
אותו בחור והנזקים שהוא עושה לישיבה ולתלמידים. מרן בירר
אילו צעדים כבר נעשו בניסיון להעלות את הבחור על דרך המלך,
ואנשי הצוות מנו שורה של צעדים ופעולות שעשו בניסיון ליישר
את דרכיו, ללא הועיל.

שאל רבינו: "ולאמא של הבחור כבר הודעתם???".

תמחו רבני הישיבה, כיצד קשורה האם למעלליו של בנה?

בנם לכתה המקבילה כשזה יכול לפגוע, ובוודאי שלא מבקשים להעביר את המלמד ממשרתו בגלל זה, הם רק מרוויחים. לא מפסידים מויתור!"

מה אומר ומה אדבר, דבר מדברי מרן לא נפל ארצה. הבן שלי למד אצל המלמד הקשוח, ונהנה מכל רגע, עד היום הוא זוכר אותו לטובה, ומלא הכרת הטוב למלמד הזה על השנה המופלאה שזכה ללמוד אצלו!

במשך תקופה הן התכוננו לקראת תחרות גדולה בין שתי הקבוצות

עוד בענייני חינוך: פעם הגיע מנהל הסמינר הישן בירושלים הרה"ח ר' ישראל לויין למרן, ובפיו שאלה. עשו בסמינר 'תוכנית' שכללה תחרות גדולה בין התלמידות. חילקו את כל הכיתות לקבוצות שונות, ובמשך תקופה הן התכוננו לקראת תחרות גדולה בין שתי הקבוצות, ויש צוות של שופטות מקרב המורות, שהן מחליטות איזו קבוצה היא המנצחת. יש ציפיה גדולה בין התלמידות לקראת הרגע המכריע של סיום התחרות, אבל למרבה הצער יום אחד לפני אותה תחרות, אירעה התאונה הקשה בקו 402, ותלמידות מהסמינר נפצעו.

שאל הרב לויין, האם יהיה נכון להמשיך את התוכנית בהתאם ללוח הזמנים המקורי, ולהוסיף רק כמה פרקי תהילים לרפואת התלמידות הפצועות, או שמן הראוי לבטל את כל האירוע ולדחותו לפעם אחרת, כי איככה יוכלו התלמידות והמורות לחגוג את התחרות הגדולה, כשתלמידות של הסמינר מאושפזות בבית החולים אחרי תאונה קשה???

השיב לו מרן תשובה חדה ולא צפויה: "עד שאתה שואל אותי אם להמשיך עם התחרות מצד התאונה שהיתה, שאל אותי אם בכלל ראוי לעשות תחרויות. הרי כל המושג של תחרות הוא שצד אחד

השיב להם מרן: "מה זאת אומרת איך היא קשורה? היא יכולה להרטיב את התהילים בדמעות!!! ספרו לה על מצבו של בנה, היא תרטיב את התהילים בדמעות ואתם תראו שהכל ישתנה!".

מעשה היה כשאחד מילדי, שדיברו שהכיתה שלו עומדת לקבל בשנה הבאה מלמד שיצא לו שם מאוד קשוח ונוקשה. בדקתי את הנושא עם כמה הורים שילדיהם למדו אצלו, וכולם אמרו את אותו הדבר, הוא מלמד קשוח ונוקשה, ואני הכרתי את נפש בני וידעתי שזה יכול להזיק לו.

שוחחתי עם מנהל החיידר שאמר לי שהוא מכיר את הבעיה, אבל הוא טיפל בעניין, והמלמד הזה השתנה, זה לא אותו אדם. הוא הבין שזאת לא דרך טובה בחינוך ופשוט שינה את דרכיו ואת הנהגתו, ולכן אין לי ממה לחשוש. הבנתי מהמנהל שאם אני ממש מתעקש הוא יסכים להעביר את הילד שלי לכיתה המקבילה, וכך להציל אותו מללמוד אצל אותו מלמד, אבל הוא העדיף מאוד שלא אתעקש על כך מסיבות מובנות.

אמרתי למנהל שאני אפנה למרן הגראי"ל ואשאל אותו כיצד לנהוג בעניין, והוא הסכים שזה רעיון טוב...

הגעתי למרן והצעתי בפניו את השאלה. מצד אחד הורים טוענים שהוא מלמד נוקשה, ומצד שני המנהל עומד על כך שהוא השתנה מן הקצה אל הקצה. צריכים לחשוש לזה או לא???

מרן לא קיבל את טענת המנהל: "נדמה לי שאני יותר מבוגר ממנו, מהמנהל", אמר לי מרן, "אני עוד לא ראיתי אדם שהשתנה לטובה, איך הם כבר הצליחו למצוא אחד כזה???"

לגופה של שאלה הורה לי מרן שאכן כדאי מאוד לדרוש שהבן שלי ילמד אצל מלמד יותר רך, אבל הזהיר אותי באזהרה חמורה מאוד שלא אהין לומר להנהלת החיידר שזה משמעו, כי המשמעות תהיה שהרב שטיינמן אמר שהמלמד הזה הוא לא טוב, והדבר יכול לגרום חלילה וחס לפגיעה בפרנסתו...

הסברתי למרן שקצת איחרנו את הרכבת, כי מלכתחילה אמרתי למנהל שאני בא להתיעץ עם מרן, והסכמנו מראש שהתשובה שנקבל ממרן היא זאת שתכריע אם בני יישאר באותה הכיתה או שהוא יעבור לכתה המקבילה...

רבינו נדהם לשמוע על כך ושאל אותי בפליאה: "איפה היה השכל שלך???", כי הייתי צריך להבין מראש שהוא רצה לענות על שאלה כזאת באופן שהנהלת החיידר לא תדע על כך...

לאחר מחשבה נוספת אמר לי מרן: "אם אמרת להם שאתה שואל אותי, אז תשאיר אותה בכתה הזאת, אין לך ברירה. אי אפשר לפגוע כך במלמד הזה, ובזכות זה שנמנעת מפגיעה במלמד, יהיה לבן שלך שנה טובה!!!"

הוסיף רבינו ואמר את הדברים כהדרכה כללית בעניין: "כעין זה גם עם מלמד 'יבש'. לפעמים יש מלמד שמוסר את השיעורים בצורה יבשה ולא מקנה להם טעם בלימוד כמו שצריך, אבל אם ההורים נזהרים שלא לפגוע בכבודו ומוותרים, בלי להתעקש שיעבירו את

השיעורים כפי שהוא אומר כיום, וגם לכהן בנוסף כרב הקהילה, הוא יכול להעמיס את המשרה על שכמו. אבל אם הרבנות תבוא על חשבון הגדת השיעורים, לא כדאי שיעשה זאת".

הגרא"ז שוב: "אם כבר עסקינן במגידי שיעורים אימא בה מילתא: רבינו התייחס לא פעם לשאלות שהופנו אליו מקרב אנשים שהתלבטו מאוד אם לקבל משרה בישיבה קטנה או בישיבה גדולה, והיה עונה שעדיפה מסירת שיעורים לפני בחורים בישיבה קטנה יותר ממסירת שיעורים בישיבה גדולה, היות והבחורים בישיבה קטנה לא נותנים מנוחה ורוצים להבין כל קושיא ותירוץ בגמרא, הם רוצים להבין כל 'דיבור המתחיל' ברש"י ובתוס' ולהבין היטב כמו שצריך, ולעומת זאת בחורים בישיבה גדולה עוסקים בשיעורים בעיקר ברייד, כך שהמגידי שיעור מפסיק את החלק הזה של הלימוד היסודי של המגרא עצמה עם רש"י ותוס'".

במוצאי שבתות היתה למרן קביעות עם אדוני אבי מורי ורבי שליט"א, ועם הגאון רבי ברוך שפירא שליט"א, מראשי ישיבת 'קול תורה'. פעם, תקופה קצרה אחרי שהתחלתי לומר שיעורים בישיבת 'דרך התורה' נכנסתי לביתו של מרן בעת שהם היו אצלו, וכשהבחין בי אמר לאבי מורי ולגר"ב שפירא כשבת שחוק על פניו: "אולי יש לו שאלות", ומיד הוסיף "הוא התחיל ללמוד עם בחורים גמרא רש"י ותוספות, הוא נמצא בגן עדן! אילו שאלות יכולות להיות למי שנמצא בגן עדן?!".

אמרתי למרן שאומנם אני מגיד שיעור בישיבה, ואני באמת נמצא בגן עדן כי זה ממש נותן לי גישמאק מיוחד בלימוד ואני מרגיש שהלימוד שלי הרבה יותר איכותי כשאני מתכוונן לומר שיעור, מאשר לימוד שאני לומד ביני ובין עצמי, או עם חברותא. "אני חושש שבמקום להיות במצב של 'ללמוד על מנת ללמד', אני נמצא במצב ההפוך", אמרתי למרן, "אצלי זה 'ללמוד על מנת ללמוד'".

נענה מרן ואמר: "גם זה טוב! אבי מלערנט!!!". כלומר 'העיקר שלומדים'...

מנצח את הצדדים האחרים, ומתכבד בכך בזמן שהם בושים שלא הצליחו, ואם כן יש כאן 'מתכבד בקלון חברו'. ואכן זו היתה דעתו של מרן שכל המושג של תחרות פסול מעיקרו.

הגרא"ז שוב: "אציין בנוסף לאמור, שבאופן כללי דעתו של רבינו היתה נגד כל המבחנים הפומביים שיש תחרות מי עונה יותר מהר, ומי יודע יותר טוב, ובסוף ההתמודדות נבחרים חתנים וסגנים. בהזדמנות אחת אמר רבינו שהוא עוקב במשך שנים אחרי כל אלו שהתמודדו בכאלו מבחנים אם זה בתנ"ך או בכל מבחן אחר, וראה שלא רק שזה לא הועיל להם, אלא גם הזיק להם לעליה שלהם ברוחניות".

כשנפטר הגאון רבי משה קופשיץ זצ"ל, שהיה רבה של קהילת 'חניכי הישיבות' בשכונת רוממה בירושלים, באנו לפני מרן, כדי להיוועץ בו לפני מינויו של בנו של הרב לשבת על כס אביו. אמרנו למרן שהרב הותיר אחריו בן ראוי מכל הבחינות, הגאון רבי נפתלי קופשיץ שליט"א, בנו יחידו של הרב המנוח, ויש הסכמה כללית שצריכים למנותו לרב במקום אביו, אבל רוצים לקבל את הסכמת מרן.

אתם רוצים להוציא אותו מהרבצת התורה ולהפוך אותו לרב קהילה

נענה מרן ואמר: "אמת, בשבילכם הדבר הטוב ביותר זה שרבי נפתלי יתמנה לכהן תחת אביו. אבל מי אומר שזה טוב גם עבורו? הרי היום הוא מגיד שיעור המלמד תורה לבחורי ישראל, ואתם רוצים להוציא אותו מהרבצת התורה ולהפוך אותו לרב קהילה. דעו לכם שכל ענייני הרבנות שבעולם, לא מגיעים לדרגה של אמירת שיעורים בפני בחורי ישיבה, איך אני יכול להציע לו לעזוב את התפקיד הנוכחי שלו כדי לכהן כרב קהילה???"

לאחר מחשבה נוספת אמר מרן מה דעתו בעניין: "רק אם הוא יבדוק ויראה שאפשר לשלב את שני הדברים יחד, גם להמשיך באמירת

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים:
עכשיו ב "נדרים פלוס"

הפורתח בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

נשארנו טנק בודד מול עשרות טנקים מצריים. היינו על סף ייאוש. אמר המפקד: 'במצב הזה הדבר היחיד שנותר לנו הוא להישען על אבינו שבשמים, תתפללו לה!'. אמרו לו: 'אנו לא יודעים להתפלל'... "קם אחד החיילים ואמר: 'אני יודע!'

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' ומחבר
ספרי 'להאיר', על המעלה המיוחדת של המצוות ה'לא נחשבות'

וּנְפֹשׁ פִּי תִקְרִיב (ב, א)

יסוד גדול מאוד ביהדות נמצא בפרשתנו, בפסוק "וּנְפֹשׁ פִּי תִקְרִיב
קִרְבֵּן מִנְחָה לַה' סֶלֶת יְהִי קִרְבְּנוּ", ומבאר רש"י במקום: "לא נאמר
'נפש' בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה? עני,
אמר הקב"ה: מעלה אני עליזו כאילו הקריב נפשו".

לכאורה הדבר קצת תמוה: אילו היה העני מביא קרבן של פר, צאן
או אפילו עוף, שעלותם גבוהה, היה מובן מדוע נחשב לו שהוא
מקריב את נפשו. אבל התורה הרי מתחשבת בו ואיננה דורשת ממנו
להביא קרבן יקר של פר וגם לא של צאן ועוף, אלא מאפשרת לו
להביא מנחת סולת שעלותה זולה מאד. גם עני מרוד לא יתמוטט
אם יוציא כמה שקלים עבור מנחת סולת, ומדוע נחשב לו כאילו
הקריב את נפשו?

יתר על כן, מדוע מתייחסים להוצאה המועטה של העני כאילו הוא
מקריב את נפשו, ולעומת זאת אין מתייחסים להוצאה הגדולה של
העשיר שקנה פר לקרבן כאילו הוא מקריב את נפשו, הרי באחוזי
הוצאה מול היקף הרכוש שיש למתנדב נדבה, הוצאתו המרובה של
העשיר היא ביחס שווה להוצאתו המועטה של העני? ובכלל, הרי
ידוע כמה קשה לעשיר לפתוח את כיסו, לכאורה היינו צריכים לומר
גם עליו שזה כאילו הוא מקריב את נפשו...

אלא יש הבדל מהותי בין העשיר לעני. כשהעשיר מוציא מכיסו
סכום גדול לצדקה או לקרבן, הוא רואה את כולם מביטים בו
בהתפעלות. המבטים הללו שווים לו כל הון שבעולם... כולנו יודעים
איך מתנהלת מכירת 'מפטיר יונה' ביום כיפור בבית הכנסת של
גבירים. בית הכנסת מלא מפה לפה, הגבירים ממש 'רבים' ביניהם
על קניית המפטיר, כל אחד מוסיף על הסכום שנקב חברו. הסכום
הסופי יכול הגיע למאות אלפים ואף למיליונים! כל זה שווה להם רק
כדי לזכות למבטים המשתאים של חבריהם המתפללים...

כך היה אצל העשירים שהביאו עימם פר לקרבן. לאורך כל הדרך
כולם נעצו בהם מבטי התפעלות. גם אם הוא יהיה הקמצן הגדול
ביותר בעולם, מבטי ההערכה הללו שווים לו כל הון שבעולם...
בנסיבות האלה אי אפשר להחשיבו כאילו הקריב את נפשו.
לא כן העני. כשהוא קונה מנחת סולת, אין לו שום כבוד מזה. להיפך,

הוא מתבייש במה שמביא. והבושה שלו איננה רק מול בני האדם, אלא
גם כלפי הקב"ה. העני חושב בלבו: העשיר הביא קרבן מכובד, ומה אני
נתתי? איזה עלוב נפש אני! וכי הקב"ה צריך את הסולת שהבאתי?
אבל הוא טועה טעות גדולה! וכי הקב"ה מתפעל מהפר שהעשיר
מביא לו? "רחמנא ליבא בעי" - הקב"ה רוצה את הלב שלך! אדם שאין
לו פרוטה לפרוטה והוא הולך וקונה סולת מנחה ומביא אותה לבית
המקדש, מתוך ידיעה שלא יהיה לו מכך שום כבוד ותהילה אלא רק
בושה וכלימה - הקב"ה מחשיב לו זאת כאילו הקריב את נפשו.
"לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה אֱלֹקִים לֹא תִבְּזֶה" (תהלים נא, יט) - העני בא
לקב"ה עם שברון הלב שלו. אומר הקב"ה: העני הזה נחשב בעיני
כיצחק אבינו שמסר עצמו לעקידה!

מעלתה של תפילת העני

אומר דוד המלך (שם כב, כה): "פִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקֵּץ עֲנֹת עֲנִי".
ותמוה, מה החידוש בדבר, וכי יש איזו הוה-אמינא שהקב"ה ישמע
לתפילתו של העשיר יותר מתפילתו של העני?
אומר רבי לייב חסמן זצ"ל: לא מדובר כאן על עני במזון לעומת
עשיר במזון. העשיר דעתו זוחחה, וזחיחותו מביאה אותו לחשוב
כי כוחו ועוצם ידיו עשו לו את חילו, על כן הוא יכול להסתדר בלי
הקב"ה ח"ו, וגם כשהוא מתפלל - תפילתו היא מן השפה ולחוץ.

לעומתו, "תְּפִלָּה לְעֵנִי כִי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפָּן שִׁחוֹ" (שם קב, א). העני יודע כי אינו יכול לבטוח בכוחו ועוצם ידו, אלא משליך כל יתרו על ה', ועל כן תפילתו היא מעומק הלב.

אם כן מהו שאמר "כִּי לֹא בָּזָה וְלֹא שִׁקֵּץ עֲנֹת עֵנִי"? הכוונה היא לעני בדעת. נתאר לעצמנו שני אנשים מתפללים בבית הכנסת, האחד - איש מעלה, צדיק יסוד עולם, מתפלל שמונה-עשרה במשך כמה שעות, הוגה כל מילה כמונה מעות, מדקדק בכל אות ואות, מכוון את כל הייחודים והכוונות, כוונת הרש"ש וכוונות האר"י ז"ל. לידו עומד יהודי פשוט, מוציא מפיו מילים מרוסקות ושבורות, בקושי מבין את פירושן. הוא מביט על הצדיק שלידו ומתמלא חלישות דעת: מה ה' צריך את התפילה שלי...

על כך אומר הקב"ה: "כִּי לֹא בָּזָה וְלֹא שִׁקֵּץ עֲנֹת עֵנִי". אל תיפול רוחך ואל ייעצב לבך! דע לך כי תפילתך מתוך שברון לב אהובה ורצויה לפניי והיא בוקעת רקיעים ועולה לפני הכבוד!

בני שיחי' אמר פשט נפלא. נאמר (שם לד, יט): "קְרוֹב ה' לְנִשְׁפָּרֵי לֵב וְאֶת דַּפְּאֵי רוּחַ יוֹשִׁיעַ" - אצל נשברי לב נאמר לשון קירבה, ואצל דכאי רוח לשון ישועה. וכי אין הקב"ה קרוב ל"דכאי רוח"?

מי הם "דכאי רוח"? אדם שנפשו מדוכדכת והוא שרוי בדכאון ובעצבות. אדם כזה אין הקב"ה קרוב אליו, שהרי "אִין השכינה שורה... לא מתוך עצבות... אלא מתוך דבר שמחה של מצוה" (פסחים ק"ז ע"א). ומכל מקום, כיון שהוא זקוק לישועה, הקב"ה שולח לו את ישועתו.

לעומתו, מי שלבו שבור, עליו לשמור את עצמו מעצבות ולא ליפול לייאוש. הוא מתפלל לה' בשברון לב, אך מתוך אמונה ותקווה, ואף מתוך שמחה של מצוה. האדם הזה זוכה לקרבת אלוקים - "קרוב ה' לנשברי לב". אשריו ואשרי חלקו של אדם זה, כי אין לך התעלות הנפש יותר ממי שזוכה לקרבת אלוקים - "וְאֶנִּי קִרְבַּת אֱלֹקִים לִי טוֹב" (שם עג, כח).

ברכת 'שהכל' שהכניעה את האויב

בספר "שביל הזהב" מובא מעשה נפלא: היתה קבוצת חברים שלמרבה הצער לא זכו לגדול על ברכי התורה והיראה. לימים זכה אחד מהם לשוב לבוראו בתשובה שלמה, מה שלא הפריע לקשר החברי ביניהם. באחד מימות הקיץ הוא יזם מפגש של החברים בביתו, והגיש להם פרוסות אבטיח קר.

למרות שהם לא היו שומרי מצוות, הם כיבדו את המארח ורצו לברך על האבטיח. אלא שאז הם החלו להתווכח ביניהם מה הברכה על אבטיח, אחד אמר "בורא פרי העץ", השני אמר "בורא פרי האדמה". קם השלישי ואמר: "אני יודע מה הברכה - 'שהכל נהיה בדברו'". והוסיף: "הברכה הזאת עובדת מצוין, אני אומר לכם את זה מניסיון". ואז סיפר להם החבר סיפור מדהים: "במלחמת יום כיפור נשלחתי למדבר סיני. המצרים השמידו עשרות טנקים ישראלים, נשארנו טנק בודד מול עשרות טנקים מצריים. היינו על סף ייאוש. אמר המפקד: 'במצב הזה הדבר היחיד שנותר לנו הוא להישען על אבינו שבשמים, תתפללו לה!'. אמרו לו: 'אנו לא יודעים להתפלל!...'".

"קם אחד החיילים ואמר: 'אני יודע!'. הוא סיפר שבכל יום שישי הוא מבקר את סבו, הסבא מביא לו שתיה ואומר לו: 'תברך ברכת 'שהכל נהיה בדברו'...".

"הם החליטו ליישם זאת בשטח. הם הכניסו פגז לתוך הקנה, כולם יחד שאגו בקול רם: 'ברוך אתה ה'... שהכל נהיה בדברו', ירו על הטנק שמולם - וחיסלו אותו. כשראו שזה עובד, המשיכו לירות לכיוון הטנקים האחרים, תוך שאגת 'שהכל נהיה בדברו' - וכך הם חיסלו טנק אחרי טנק.

סיים הבחור: "תגידו לי, אם ברכת 'שהכל נהיה בדברו' חיסלה שמונה טנקים, אז על אבטיח זה לא יעבוד?"...

תראו מה קרה כאן. הקב"ה השומע ל'תפילת עני' שמע את ברכת 'שהכל' שיצאה מפייהם והתייחס אליה כאל התפילה הנעלה ביותר, ועל ידה הם הכניעו את האויב!"

התפילה המשובשת שעצרה את המגפה

יש סיפור חסידי על מגיפה קשה שהתחוללה באחת ממדינות מזרח אירופה ופגעה בנשים. נערכו עצרות תפילה ונגזרו תעניות ציבור, אך המגפה לא נעצרה.

עד שיום אחד נעצרה המגיפה. אחד הצדיקים ערך שאלת חלום לדעת מה פעל לעצירת המגפה וגילו לו שהמגפה נעצרה בזכות אדם בשם חצק'ל המתגורר באחד הכפרים.

הצדיק הסתקרן מיהו הצדיק הגדול שהצליח לעצור את המגפה והחליט למצוא אותו. הוא הגיע לכפר ושאל: "מיהו חצק'ל?" אמרו לו: "אולי אתה מתכוון לחצק'ל שואב המים?"...

הוא הלך אל בקתתו העלובה של חצק'ל שואב מים ועקב אחר הנהגותיו, אך לא מצא בהן שום דבר מיוחד. הוא פנה אליו ושאל אותו: "האם התפללת על המגיפה?"

השיב חצק'ל: "בוודאי, הרי זו צרת הכלל!" שאל הצדיק: "ואיזו תפילה התפללת לעצירת המגיפה?" השיב: "אני לא בקי גדול בתפילה, אך מצאתי שבתפילת שמונה עשרה יש בקשה מיוחדת לעצירת המגפה מהנשים ובה כיוונתי".

התפלא הצדיק: "היכן מצאת תפילה שכזו בשמונה עשרה?" חצק'ל פתח את הסידור והצביע על ברכת 'ברך עלינו': "הנה כתוב כאן: 'וברך נשותינו כנשים הטובות לברכה'..."

היהודי הפשוט הזה בקושי ידע קרוא וכתוב, וכשאמר "וברך שנתנו" שיבש וקרא "וברך נשותינו". אבל דוקא התפילה המשובשת הזאת עלתה לפני כסא הכבוד והצליחה לסלק את המגפה.

שתי חלות בארון הקודש - קרבן לה'

רבי משה חגיז בספרו "משנת חכמים" מביא מעשה נורא שאירע בזמן האר"י ז"ל:

יהודי תמים שמע דרשה מהרב שדיבר על 'לחם הפנים' שהובא בבית המקדש.

הוא בא הביתה ואמר לאשתו: "מדי שבוע את אופה לכבוד שבת חלות טעימות, הבה נקבל על עצמנו מכאן ואילך, שמדי שבוע

תאפי גם שתי חלות לקב"ה..."

ביום שישי אפתה האשה שתי חלות נוספות, בעלה הניח אותן בסל והלך לבית הכנסת שהיה ריק מאדם. הוא פתח את ארון הקודש והניח בתוכו את החלות, סגר את ארון הקודש ושב לביתו.

מאז הפך הדבר למנהג של קבע. מדי יום שישי היה האיש מביא שתי חלות לבית הכנסת ומניח אותן בתוך ארון הקודש.

יום שישי אחד, לאחר שכבר הניח את החלות בארון הקודש, שב האיש לבית הכנסת לפני שבת, פתח את ארון הקודש וראה שהחלות נעלמו... שמח בלבו ואמר לאשתו: הקב"ה קיבל את מנחתנו ולקח את החלות שלנו...

ומה האמת? מדי יום שישי היה הגבאי מגיע לבית הכנסת לסדר ולהכין אותן לקראת שבת. יום שישי אחד פתח הגבאי את ארון הקודש כדי לגלול את ספר התורה, ולנגד עיניו נגלו שתי חלות. הוא נגע בהן, הן היו חמות וטריות והדיפו ריח ערב. אמר בלבו: תודה לה' ששלח לי חלות לשבת...

ביום שישי הבא שב הגבאי ופתח את ארון הקודש ושוב ראה שם שתי חלות חמות וטריות. אמר בלבו: אני רואה שהקב"ה דואג שיהיו לנו מדי שבוע שתי חלות טריות לשבת...

וכך חזר הדבר על עצמו. מדי שבוע היה האיש מניח את שתי החלות שאפתה אשתו בתוך ארון הקודש, ושעה קלה לאחר מכן היה הגבאי מגיע לבית הכנסת ולוקח אותן לביתו.

כולם היו מרוצים: בעל החלות שמח שהקב"ה מקבל את מנחתו ולוקח את החלות, והגבאי שמח שהקב"ה שולח לו מדי שבוע חלות לשבת...

יום שישי אחד הרב הקדים לבוא לבית הכנסת, תפס את מקומו וישב ללמוד. והנה לפתע הוא רואה את האיש נכנס לבית הכנסת, מוציא שתי חלות מן הסל, פותח את ארון הקודש, מנשק את החלות ומכניס אותן לתוך הארון.

שאל הרב בתמהון: "מה אתה עושה?"

אמר האיש: "הרב אמר שגם בימינו אפשר להקריב קרבן לה'. על כן החלטנו להביא בכל שבוע שתי חלות, קרבן לה'. אני שם אותן בתוך ארון הקודש, וברוך ה', מדי שבוע הקב"ה מקבל את מנחתנו ולוקח את החלות..."

הרב גיחך למשמע הדברים ואמר לו: "זה ביזוי הקודש! אין להניח חלות בתוך ארון קודש! אני מזמין אותך להישאר בבית הכנסת ויחד נעקוב ונראה מי לוקח את החלות..."

האיש נשאר בבית הכנסת, וכעבור זמן קצר נכנס הגבאי, ניגש לארון הקודש ופתח אותו והוציא משם את החלות הטריות.

חזר האיש לביתו וסיפר לאשתו על נזיפתו של הרב והוסיף וגילה לה מי אחראי להיעלמות החלות. מאז פסקה האשה לאפות את החלות והאיש חדל להביא את ה'קרבן' לה'.

האר"י ז"ל קרא לרב שהוא ואמר לו כי מן השמים גזרו את דינו ל"ע. נבהל הרב: "על מה ולמה?". אמר לו האר"י ז"ל: "בגללך הפסיק האיש להביא את קרבנו לה'. דע לך כי מיום שחרב בית המקדש לא היה מי שהקריב קרבן לקב"ה ועשה נחת רוח לפניו כמו היהודי

הפשוט והתמים הזה!"

כל אדם יכול לזכות למעלת עקדת יצחק

מובא במדרש (תנחומא פרשת וירא סימן מו), שלאחר עקידת יצחק אמר אברהם אבינו לקב"ה: "רבנו של עולם, אתמול אמרת 'כי ביצחק יקרא לך זרע', ועכשיו אתה אומר 'והעלהו שם לעולה', וכבשתי יצרי ולא השבתיך, אף אתה כשיהיו בניו של יצחק חוטאים לפניך ונכנסים לצרה, זכור להם עקידת יצחק אביהם וסלח להם ופדה אותם מצרותם".

"אמר לו הקב"ה: עתידין בניך להיות חוטאים לפני, ולדין אותם בראש השנה, אלא אם מבקשים הם שאהיה סולח להם, יהיו תוקעים לפני בו ביום בשופר".

ואמרת הגמרא (ראש השנה טז ע"א) כי זו הסיבה לתקיעת שופר בראש השנה בשופר של איל: "אמר הקב"ה: תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקדת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני".

בכל שנה ושנה, בראש השנה יושב הקב"ה יושב על כיסא דין ודין את עם ישראל, ובזכות תקיעת שופר הוא קם מכיסא דין ויושב על כיסא רחמים ודין אותנו ברחמים גדולים. בזכות מה? כי לפני שלושת אלפים וחמש מאות שנה היה יהודי, אברהם אבינו, שהיה מוכן לעקוד את יצחק בנו. מכוח אותה מסירות נפש זוכים בניו של אברהם אבינו, עד סוף כל הדורות, שהקב"ה ידון אותם במידת הרחמים.

באה התורה ואמרת לנו יסוד גדול: אתה סבור שרק אברהם אבינו זכה לעקוד את בנו? דע לך כי המעלה הנשגבה הזו של העקידה יכולה להיות נחלתו של כל אדם מישראל! אמרת התורה: "ונפש כי תקריב" - "אמר הקב"ה: מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו".

כל אדם יכול לזכות למעלת עקדת יצחק ויחשב לו כאילו הקריב את נפשו. הכיצד? כשאדם מקריב את רצונותיו וכובש את תאוותיו ומתאמץ לקיים את רצון ה'.

זה יכול להתבטא בכל מישורי החיים. למשל, אדם פותח גמרא, אך מרגיש שאין לו חשק ללמוד. הוא חושב בלבו: איזה טעם יש ללימוד שכזה? מה כבר אשיג בלימוד בלי חשק? מה ירוויח הקב"ה מהלימוד שלי?

ואז, רגע לפני שהוא סוגר את הגמרא בייאוש, הוא מתגבר על עצמו והופך את המחשבה מקצה לקצה. במקום לזלזל בלימוד שנעשה בלי חשק, הוא מייקר אותו. הוא אומר לעצמו: אם אין לי חשק ללמוד כעת, אז אדרבה, אחזק את עצמי ואלמד, כי זהו רצון ה'.

הקב"ה רואה הכל, אין דבר נסתר מנגד עיניו. הוא רואה את ההקרבה של האדם, את ההתמסרות שלו לעשות את רצון ה', אומר לו הקב"ה: מעלה אני עליך כאילו הקרבת את נפשך!

אותה פעולה שבעיני האדם נחשבת לדבר פשוט, שכרה עצום ורב, לא רק לאדם עצמו אלא אף לבניו ובני בניו אחריו, עד סוף כל הדורות. כמו מעשה העקידה שמכוחו נהנים בניו ובני בניו של אברהם אבינו עד סוף כל הדורות וניצולים ממידת הדין, כך יכולה להיות מעלתו של כל מי שכובש את רצונותיו ועושה את רצון ה'.

פעם נענה הגאון הצדיק רבי נחום יאס'ער זצ"ל ואמר היום בבוקר שמעתי 'בת קול' מן השמים. הסובבים חששו שמא אירע משהו לבריאותו... אך ר' נחום הסביר מיד את כוונתו - "הודיעו לי מן השמים שהוטל עלי תפקיד נכבד - לחפש את הנעליים..."

לקט עובדות שנשמעו מפי מרן המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א בעניין הזריזות בעבודת ה' וקבלת עול מלכות שמים בכל דרכי

כִּי כָל שְׂאֵר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ (ב יא)

כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' - ובספר החינוך כתב (מצוה קיז) בבאיור שורשי המצוה, וז"ל, על כן בהרחיק החמץ שהוא נעשה בשהייה גדולה, ייקח דמיון לקנות מדת הזריזות והקלות והמהירות במעשה ה' ברוך הוא, וכמו שאמרו זכרונם לברכה: "הוי קל כנשר ורץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים", ואכן מצינו בדברי חז"ל שלמדו מן הפסוק "ושמרתם את המצות" - רבי יאשיה אומר, אל תהי קורת את המצות אלא את המצוות, כדרך שאין מחמיצין את המצה כך אין מחמיצין את המצוה אלא אם באה לידיך עשה אותה מיד' (כלשון רש"י שם).

והנה ה'טור' (סי' א) מסמיך משנה זו של 'הווי עז כנמר וקל כנשר וכו', לעניין השכמת הבוקר, וזה לשונו: לכן צריך האדם להתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, ואף אם ישיאנו יצרו בחורף לאמור איך תעמוד בבוקר והקור גדול, או ישיאנו בקיץ לאמור איך תעמוד ממיטתך ועדיין לא שבעת משנתך, התגבר עליו לקום וכו'. והיות שהוא מהדברים הצריכים חיזוק בימים אלו... על כן נאריך בעניין זה קצת.

הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל השקיע כוחות מרובים בתלמידיו שישכימו בבוקר לעבודת הבורא, והיה מרגלא בפומיה כי ה'מחבר' החל את השולחן ערוך בהלכה זו - 'יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו' (או"ח א א), והנה, לאחר אריכות ימים ושנים בעת אשר יעמוד האדם בבית דין של מעלה, יפתחו שו"ע לפניו, ויבדקו האם קיים כראוי את כל השו"ע, ומה ירבו הבזיונות אם מיד בסעיף הראשון ב'שולחן ערוך' יתברר שלא קיימו כהוגן...

ולאידך גיסא, אין לתאר מעלת השכמת הבוקר, וזאת למדנו ממה שאמר הרה"ק רבי פישל מסטריקוב ז"ע, שלפעמים ידאג השטן להוריד שלגים על מדינה שלימה כדי שיהודי אחד יתעצל עיי"ז להתגבר כארי לעבודת הבורא יתברך שמו בקומו משנתו, וממה שהוא הופך עולמות כפשוטו לבטל את 'ההשכמה' - יש לנו להבין עד כמה הדבר חשוב בעיני המקום ב"ה.

ואומרים משם הרה"ק ה'שפת אמת' ז"ע, שמטעם זה למדו חז"ל (פסחים ד.) את הדין ש'זריזין מקדימין למצוות' מהכתוב 'וישכם

אברהם בבוקר', כי עיקר עניין הזריזות היא בבוקר בקומו משינתו. והדרך הנכונה היא כמו שאמרו לבאר בדברי יהודה בן תימא הוי עז כנמר וכו', שלכאורה צריך ביאור, מדוע המשיל מידות אלו לחיות השדה, ולא אמר 'הוי עז וקל רץ וגיבור'. אלא, שבא ללמדנו שנהיה כדוגמת האריה שאינו מחשב חשבונות כאשר בא להשתמש בגבורתו, אלא הוא 'דורס ואוכל', בלא פחד ומחשבות הטורדות את שלוות נפשו, באופן זה ממש יש לנו להיות 'גיבורים' לעבודתו יתברך שמו, כגון המתעורר בעלות השחר יקום מיד ממיטתו, בלא לחשב חשבונות, יש בי כח לקום, אין בי כח לקום, ולא יעשה 'לומדות' על מיטתו 'קודם ברכות התורה'... אלא יתגבר כארי ללא כל מחשבה, ויקפוץ ממיטתו לעבודת בוראו.

משא ומתן - על רצפת הבית!

שמעתי מעד נאמן שפעם אמר לו הרה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל בערוב ימיו, היום לפנות בוקר כאשר הקצתי משנתי, ורציתי לקום לעבודתו ית"ש, טען בפני היצר, זלמן, זלמן, קור גדול שורר כעת בראש חוצות, והרי אתה כבר זקן בא בימים, על כן, עצה טובה קמ"ל שתשאר עוד מעט במיטה מכוסה תחת הכסת, על חוצפה שכזאת נענית לו - אכן, אף אני אענה כדברך, מכיוון שכל כך קר היום בחוץ,

שבת קודש המשמשת ובאה, ולא מצאם בחנות הסמוכה לביתו, וגם לא בחנויות הרחוקות קמעא, רק בפאתי העיר מצא, ובעזה"ש"ת קנה כמות גדולה של 'בשר ודגים' לכבוד שבת קודש, ואך בקושי שירך רגליו כשמשאו בידו בחום היום, ובבואו לביתו הוברר בידו ש'חבילה' זאת איננה שלו, כי את שלו שכח בחנות, ועתה עליו לחזור את כל הדרך בחום היום להחזיר את אשר בידו ולקחת את שלו, וכולו נרגז ומאבד עשתונותיו... אוי לו למי שמעז להתקרר בשעה זו לד' אמותיו...

עתה בן אדם, עמוד וחשוב נא, אילו היה אליהו הנביא נגלה אליך, ומבקשך גש לחנות פלונית תן להם חבילה זו וקח משם חבילה פלונית הרי היה מתמלא שמחה, כמה היה מודה ומשבח ועל כל פסיעה ופסיעה שהוא זוכה לקיים הוראתו של אליהו הנביא, מעתה קל וחומר שצריך לשמוח שמקיים את רצון הבורא יתברך שמו בכבודו ובעצמו ששילחו בשנית אל החנות המרוחקת, ודייקא בחום היום, כי בזה הוא יותר מהדר בקיום שליחותו של הקב"ה.

להתרומם מעל הטרדות והבלבולים

והנה אמרו חז"ל (תענית י.). כי רק בז' במר חשוון מתחילים לשאול על הגשמים 'חמישה עשר יום אחר החג כדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת', כדי שלא יצטערו עולי רגלים בדרכם לשוב לביתם כשיזלפו גשמים על ראשם.

ומעתה יש להקשות שלפי זה היו צריכים להפסיק לשאול גשמים מא' בניסן שהוא ט"ו יום קודם חג הפסח, כדי שלא יצטרכו עולי רגלים לכתת רגלם בדרך הליכתם לירושלים לקראת חג הפסח בתוך הגשמים.

ויש שתירצו, שחשש זה שייך רק כאשר אדם חוזר לביתו שאז הגשמים היורדים עליו טורדים את שלוות נפשו, אמנם בשעה שהוא הולך לעלות ברגל, הרי כל דעתו ומחשבתו נתונים ברגשי קודש, הנני עומד לעלות ולראות בבית הגדול והקדוש שנקרא שמו יתברך עליו, הנני עומד אני להקריב קרבן פסח... וממילא אף אם יפתחו ארובות השמים אינו חושב על זוטות כגון דא...

ועל כן ניתן בשופי להמשיך להתפלל 'ותן טל ומטר לברכה', ואין לחשוש לאותם שכבר יצאו מביתם לעבר עיר הקודש והמקדש. כענין הזה נענה ונאמר, עומדים אנו 'סמוך ונראה' לחג הפסח הקדוש, והימים כה נעלים ומרוממים, ולא ידך רבו הטרדות וה'בלבולים', אך אל ניתן לדברים חסרי ערך לאבד את הראש... אלא נרומם את עצמנו בדברים העומדים ברומם של עולם עד ששוב לא יפריעו לנו 'רוחות וגשמים'...

ה'כופרים' שלמדו להאמין

ומעשה היה בשני חסידים שבאו לקבל מרותו של הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זי"ע. שאל אותם הרה"ק האם הם מאמינים שהקב"ה משגיח על עולמו וכל אשר בו - בהשגחה פרטית. השיבו, בוודאי שאנחנו מאמינים בהשגחה פרטית. קראם לחלון והראה להם עגלה מלאה עמיר קש ותבן העוברת לפני

הישאר נא כאן מתחת הכסת למשך כל היום כולו, אל תהיך להוציא ראשך מכאן, הנח לי לנפשי, תן לי לעבוד את בוראי ממנוחה נכונה ממך ומבלבולך, וכך הלכתי בשמחה בדרכי לבית המדרש.

פעם נכנס יהודי לבית הגה"ח רבי ברוך יצחק פריינד זצוק"ל, ומצאו שוכב על הארץ, ולפליאת הרואה ענה, הנה 'הוא' (היצר) היה אצלי היום, כאשר התעוררתי משנתי, ודיבר אל ליבי שהלוא הנני זקן וחולה ואין מחובתי לקום, והיו בפיו דברי טעם, עד שהיה לי צד ומקום לקיים עצתו, אך תיכף אמרתי לו - הנני מוכן לשמוע דבריך ולהתדיין עמך, אמנם, לא כאן במיטה, ומכיוון שלא היה בי כח לקום על כן הפלתי עצמי על רצפת הבית...

גילוי מרעיש ופדיון שבויים

הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל ראש ישיבת פוניב'ז היה נוהג להשכים בבוקר ולילך אל הישיבה ללמוד שם קודם התפילה. בוקר אחד אמר למי שנלווה אליו (לעת זקנתו) דער אלטער איז געקומען צו מיר אין דער פרי - ה'זקן' היה אצלי בבוקר... נרעש הבחור על שזכה לשמוע מראש הישיבה על גילוי נשגב שהיה לו... ושאל בהתרגשות האם הכוונה ל'אלטער' (הסבא) מקעלם או ל'אלטער' מסלבודקה... נענה לו רבי דוד, כוונתי לאותו מלך זקן וכסיל...

חזר הבחור ושאל, לשם מה הוא הגיע ומה היה רצונו, השיב לו הרה"ק, הוא רצה עוד חמש דקות... והוסיף לומר, כל המלחמה שלי היא על חמש דקות אלו, אם אכנע לו בהם ואווטר עליהם אזי למחר הוא מבקש ממני עשר דק', וכן על זה הדרך עד שיכניע אותי לגמרי... פעם אמר המשגיח דליעקוואד הגה"צ רבי נתן וואכטפויגל זצ"ל שהיום בבוקר ראה 'שבויים' וניסה להתעסק ב'פדיון שבויים' אך לא עלתה בידו... לא הבינו השומעים את דבריו, כי היכן ראה 'שבויים' ולמה ירמזון מיליו, הסביר להם, ראיתי שני בחורים השבויים ביד היצר הרע שאינו מניח להם להשכים לעבודת ה', ניסיתי 'לפדות' אותם אך לא הצלחתי... (הובא בלקט רשימות בענייני תפילה עמ' (עז).

בת קול מן השמים

פעם נענה הגאון הצדיק רבי נחום יאס'ער זצ"ל מזקני וחשובי חסידי שטפנשט - באיאן (נולד והתגורר שנים רבות על אדמת רוסיה, ולאחר מכן עלה לעיה"ק ירושלים) להגה"צ רבי נטע ציינווירט זצ"ל בבקרו של יום, היום בבוקר שמעתי 'בת קול' מן השמים.

הסובבים חששו שמא אירע משהו לבריאיותו... אך ר' נחום הסביר מיד את כוונתו - קמתי בבוקר ולא מצאתי את מנעלי (אחד מבאי הבית שלא היה כל כך... הטמינים) וראיתי בזה כמי שנשמע בת קול בביתי ומודיעים לי בזה מן השמים שהוטל עלי תפקיד נכבד - לחפש את הנעליים...

לאחר כמה דקות שוב נשמע בת קול בביתי - כי מצאתי את הנעלים, וראיתי בזה הכרזה מן השמים כי מלאתי אחר התפקיד בשלמות ונגמרה שליחותי...

ו'נצייר' את הדברים, במי שהיה צריך לכמה מנות בשר ודגים לקראת

פתחו את הפתקים מצאו כל אחד כתוב בפיתקא שלו מקום מגוריו - שנשלח לסייע לבני ביתו. והייתה כוונתו להוכיח להם, שלא טוב הוא המעשה שהם מוכנים ומזומנים לסייע לאחרים יותר מבני ביתם, ולא באלה חפץ לה' שהרי כתיב (ישעיה נח ז) 'ומבשרך לא תתעלם'. וכאותו 'מעשה' באברך שהלך ברחובה של עיר, ומרחוק הבחין בבריה מבריותיו של הקב"ה 'נופל תחת משאו' כשבדידו ועל גבו נישאים חבילי חבילין של מאכל ומשתה וכלי בית, וכבר הכין את עצמו לקיים מצות פריקה, וטעינה על גבו - עכ"פ חלק מהמשאו, אך מכיוון שנתקרב הבחין שה'נושא' הוא אחד מבני ביתו, מיד ביקש ממנו 'טובה' והעמיס עליו גם את תיק הטלית-תפילין שלו... כמי שאומר, שמצוות עשיית חסד נאמרה רק בחברים וידידים ולא אצל הקרובים אליו.

אחשוורוש אשר נראה כ'בעל חסד' הגדול ביותר, בעשותו את הסעודה וציווה על משרתיו 'לעשות כרצון איש ואיש'

ובאמת, כמה רעה וחולה היא הנהגה זאת, להיות אכזרי כעורב על בני ביתו, לרחק את הקרובים ולקרב את הרחוקים. וכזאת מצינו באחשוורוש אשר נראה כ'בעל חסד' הגדול ביותר, בעשותו את הסעודה וציווה על משרתיו 'לעשות כרצון איש ואיש', אולם אם כלפי כל העולם היה 'וותרן' ונוח במידותיו, אך כאשר ושתי המרתה את פיו ולא עשתה רצונו - ויקצוף המלך מאוד וחמתו בערה בו עד שגזר דינה להריגה...

וכבר היה מעשה באחד ששאל את אחד מגדולי הדור שליט"א בערבי פסחים, היות ונפל בדעתו 'חומרא' רבתי שצריך לנקות - לגרד ולשפשף כהוגן בין המרצפות ובני הבית אינם מסכימים כל כך לקבל על עצמם 'חומרא' זאת, האם עליו לכופם על כך...

אמר לו הרב אכן הידור גדול וחשוב ראוי הוא, אך ב'חומרא' כזו אין סומכין על הנשים, אלא אתה בעצמך צריך לעשות זאת כמו ידך... שמעתי אומרים בשם עדי ראייה שזכו להיות נוכחים במשך כמה שנים בליל הסדר אצל הגאון רבי דוב בעריש וויידנפלד זצ"ל גאב"ד טשעבין, בכניסתו לביתו מביהמ"ד התחיל תיכף בעריכת הסדר כמנהג ישראל, ופתח ואמר 'קדש' ותרגם בשפת האידיש את משמעותו של 'קדש' כנהוג, וכן עשה בכל שאר הסימנים, אך כשאמר הסימן של 'שלחן עורך' סתם ולא פירשו, רק אמר זימנא חדא 'שלחן עורך' מבלי לתרגמו ולפרשו, והיה הדבר למילתא דתמיהה בעיניו.

אחר גמר ה'סדר' שאל לפשר הדבר, ונענה, הנה בשאר הסימנים כיוונתי את הדברים לעצמי, 'קדש' שאני אעשה קידוש, וכן 'ורחץ' שאטול ידי, וכן כולם, אך ב'שלחן עורך' אמרתי לבית יעקב אלו הנשים שיכינו את השלחן במעדנים ומטעמים לכבוד יום טוב, וכשמצווים לאחרים אין צורך לחזור ולפרש שוב, ודי באמירה רכה תחילה.

מעובד מתוך 'באר הפרשה' ויקרא תשפ"א

החלון, ושאל אותם אם הם מאמינים באמונה שלימה שכל חתיכת קש ותבן שמסודרים על העגלה זה למעלה מזה - הכל נגזר מהקב"ה עוד מששת ימי בראשית שחתיכת קש זה יהיה למעלה וזה למטה, זה לימין וזה לשמאל, ועוד נגזר מהקב"ה בששת ימי בראשית שבאמצע נסיעת העגלה על אם הדרך יפלו חתיכות קטנות מן הקש זה בכה וזה בכה, והכל הוא על תכלית הנרצה שחתיכה זאת תהיה כאן דווקא באותו מקום שנפל, ולא במקום אחר ואפילו כמלוא נימה, ואם בוא יבוא הרוח ויפזר הקש מכאן לכאן גם זה הוא הכל בהשגחה פרטית.

שני החסידים התבוננו בעצמם באמיתת לבבם ויענו ויאמרו, רבינו, איננו במדרגה כזאת - להאמין כל כך, כי מה 'נפקא מינה' אצל הקב"ה אם חתיכה קטנטנה של קש מונחת כאן או כאן. כשמוע רבינו את דבריהם צעק עליהם ואמר, "אפיקורסים צאו מביתי מהר כי איני יכול לראות פניכם כי היא כפירה ממש במציאות הבורא ברוך הוא הממלא כל עלמין ולית אתר פנוי מיניה", וגירש אותם מחדרו.

השנים יצאו בצער גדול מאוד, ובכו בכיה עצומה מאין הפוגות בתפילה שהשי"ת יאיר עיניהם, ויסיר מהם לב טיפש ונשחץ. והנה, הכניס הקב"ה בלב אחד מהם הבנה עצומה, כי רק אצל בן אדם שהוא בעל גבול ובעל תכלית יש חילוק בין דבר גדול לדבר קטן, ולמשל, על חתיכת זהב ישמור היטב היטב, על ה'כסף' ישמור פחות, פחות מהם ישמור על נחושת... וכן הלאה עד שעל חתיכת קש קטנה אינו משגיח מפני קטנות שווייה.

וכל זה שייך אצל בן אדם שיש אצלו הפרש וחילוק בין דבר גדול לדבר קטן אבל הבורא ב"ה הרי הכל כ'לא' נחשב לפניו, ועם כל זה הוא משגיח על העולם, מעתה, מה חילוק יש בין כל העולם - תבל ויושבי בה לבין חתיכת קש קטנה, שהרי לפי גדולתו גם 'כל העולם' כולו ל'קטן' ייחשב, ועם כל זאת הוא משגיח עליו, א"כ בוודאי הנו משגיח גם על כל פרט שבפרטים.

ואכן, לפי זה ייאמר, כי מי שאינו מאמין שהקב"ה משגיח על חתיכת קש הנ"ל הריהו כמי שנותן חס ושלום קצבה לגדולתו יתברך רח"ל, ואם כן, באמת אפיקורס יחשב, וכמעשהו כך מעשה רעהו, ונתברר ששניהם זכו כאחד לאור האמונה, בזכות תפילת הרה"ק עליהם.

בכגון דא אין לסמוך על הנשים...

ועוד מענייני ההכנות ליום טוב פסח הבא עלינו לטובה: מסופר על הגה"צ רבי שמשון אהרן פאלאנסקי גאב"ד טעפליק זצ"ל, שפעם ראה בביהמ"ד אברכים השוקדים על תלמודם בהתמדה גדולה בערבי פסחים, והבין שבבית כמה מהם נצרכים לעזרתם בהכנות החג...

עלה הרב על הבימה והכריז, "בידי רשימת אלמנות המשוועות לעזרה בדחיפות למען צרכי החג, מי מוכן לעזור ולסייע להן". כאיש אחד ובלב אחד התאספו כולם לעזור ולסייע לאותן אלמנות.

ביקש מהם הרב להתייצב לפניו בשורה ונתן בידי כל אחד פיתקא בו נכתבה כתובת של אחת מהמשפחות הזקוקות לעזרה, ויהי כאשר

"התארתתי אצל הפרנס שהיה גם כן קצב, ושחט בהמתו בזמן התפלה, והפצרתתי בו לילך לבית הכנסת, ואמר שרוצה לבדוק הבהמה להכינה לכבודי לאכול ממנה בלילה. וכשבאתי מבית הכנסת צועקת עלי אשתו שקללתי הבהמה שלה..."

לקט אמרים נפלאים בענייני פרשת השבוע

הרב יאיר ארלנגר

ויקרא אל משה (א, א).

בעל "מגלה עמוקות" ז"ע חיבר ספר ובו אלף טעמים מדוע נכתב "ויקרא" באות אל"ף זעירא.

אך טעמים נוספים נאמרו בהם זה המופיע ב"רמתים צופים" בשם רבו רבי שמחה בונים מפרשיסחא ז"ע שביאר את הענין בדרך משל:

מלך אחד היה לו שר אחד פיקח ונבון ומסור מאד לעבודתו, ומרוב חביבותו אצל המלך, גדלו על כל השרים ועשאוהו משנה למלך שעל פיו ישק הכל. אחר הדברים האלה רצה המלך לבדוק את השר אם עדיין יראתו על פניו ומפחד ממנו כמו שהיה ירא בהיותו שר פשוט ורגיל, ולכן קרא לו המלך שיבוא אליו, ואז יוכל להבחין אם יבוא לפניו בדרך יראה וכבוד. ואכן אותו שר שהיה שפל באמת בעיני עצמו, נכנס אל המלך באימה וביראה והכנעה יתירה.

כמו"כ משה רבנו, שאף אחר שדיבר אתו השי"ת פנים בפנים, ולא קם עוד נביא בישראל כמותו, ונעשו על ידו נסים ונפלאות וקבלת התורה, מ"מ בעת שקרא לו השי"ת היה באל"ף זעירא, שהחזיק את עצמו עניו ושפל בעיני עצמו, שכאילו הוא מתחיל עתה את התורה מאל"ף, והוא עצמו באמת אינו כלום.

מסופר כי רבן של כל בני הגולה, רבי חיים עוזר זצוק"ל, שהיה מנהיג עולם התורה בזמן סערות תקופתו, רבי חיים עוזר שפעם ראה במכתב המיועד לר' חיים עוזר, והבחין בשגיאת כתיב, במקום "הגאון המפורסם בכל קצוי ארץ", נכתב שם "קצבי ארץ". הקורא חיך וצחק, העיר לו ר' חיים עוזר: שגיאה גדולה מזו יש במכתב, כי התארים המופלגים מתאימים לגדולי הדורות הקודמים, והנה בא זה ובטעות כותבם עלי...

בהזדמנות אחרת, כאשר שנחלש ר' חיים עוזר הקריאו לפניו מכתב. כשהשמיעו בקול את כל תארי הכבוד שעטרוהו, החל לצחוק, והסביר: נזכרתי בימי הריבולוציה ברוסיה כאשר ירד ערך המטבע, ובעד דולר אחד היו משלמים מיליוני רובלים רוסיים, כל אדם למרות שהוא עני מרוד, הפך בן לילה למיליונר... כך הם התוארים המופרזים שהשתרשו בימינו, אינפלציה בעולמינו הרוחני..

ללמוד מכולם

מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת קַרְבְּנֵיכֶם (א, ג).

פסוק זה תיאר באופן נפלא רבי יוסף חיים, בעל ה"בן איש חי", על פי משל:

הנהגתו של מרע"ה, מוסר התורה לכלל ישראל, הנלמדת מפרשתנו, מאלפתנו בינה בנושא המהווה אבן יסוד לבנינו הרוחני של כל יהודי. ענווה עצומה, מחד ושאיפה אדירה להשגים מאידך.

כך כותב רבינו בחיי, "אלף דויקרא זעירא - שמשוה היה גדול ועניו לא רצה לכתוב אלא 'ויקר' לשון מקרה כאילו לא דבר הקב"ה עמו אלא בחלום כדרך שנאמר בבלעם, כאילו לא נראה לו השם אלא במקרה. ואמר לו הקב"ה לכתוב גם האל"ף ושוב אמר לו משה מחמת רוב ענווה שלא יכתבנה אלא קטנה יותר משאר אל"פין שבתורה וכתבה קטנה",

כל מי שזכה לחון את קיטונם של מנהיגי הדורות וגדולי הדורות, הבין אל נכון הנהגה מופלאה המשלבת בתוכה ענווה מופלאה ושפלות תוך התיחסות לעניו של כל יחיד, ומאידך תקיפות ונשיאות רוח בכל הנוגע לקדשי שמים.

והפשיט את העלה ונתח אותו לנתחיה (א,ו).

כך דרש במוסריו רבי דוד שלמה אייבשיץ זצוק"ל, בספרו "ערבי נחל" - הנה מי שסבור שהוא מחונן במעלות טובות, וחושש הוא פן יגיע בגלל זה לכלל גאוה, הרי העצה היעוצה לכך הוא, שינתח את כל מעשיו ומעלותיו הטובים לנתחים נתחים ויעביר אותם תחת שבת ביקורת, כי אז יווכח לראות שעדיין רחוקים מעשיו מן השלימות וכי המעלות אינן מעלות כלל ועיקר, וזה הרמז, "והפשיט את העולה", אם רוצה אדם להפשיט מעל עצמו את הגאות שנקרא 'עולה', שלבו עולה בגאוה וזה המידה הוא רוצה לבטל כי עלולה להתעורר בקרבו בהיותו סבור שכבר הרבה והגדיל עשות, הרי, "ונתח אותה לנתחיה", ינתח את מעלותיו ויעיין בהם היטיב, כי אז יווכח לראות שאין לו במה להתגאות.

דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם פִּי יִקְרִיב מִפֶּם קָרְבָּן... מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם, (ויקרא א, ב)

בספר "פאר מקדושים" הביא מה שמצא בספר דרך משה (אמסטרדם תנ"ט) לרבי משה כהנא מגיביטש המספר את המעשה המופלא הבא:

"מעשה בא לידי שבאתי לשוב אחד והיה שם מנין בצמזום, והתארחתי אצל הפרנס שהיה גם כן קצב, ושחט בהמתו בזמן התפלה, והפצרתי בו לילך לבית הכנסת, ואמר שרוצה לבדוק הבהמה להכינה לכבודי לאכול ממנה בלילה. ואמרתי לו, אם תבדוק בשעה שהציבור מתפללין [ולא תתפלל בצבור בביהכ"נ], הבהמה תהיה טריפה ולא נוכל לאכול ממנה בלילה, והיה זה כמשחק בעיניו.

וכן היה, שהבהמה היתה לה מכות ובועות ונטרפה בהם. וכשבאתי מבית הכנסת צועקת עלי אשתו שקללתי הבהמה שלה, ואמרתי לה, לא אני גרמתי וקללתי לטרופ בהמה שלכם, אלא דעו, רובא דרובא אם אין הולך לבית הכנסת, בהמה שלו יהיו טריפה, כי השי"ת משלם לו מדה כנגד מדה, דכתיב 'אדם כי יקריב מכם קרבן', ובזמן שהיה ביהמ"ק קיים צריך להביא חטאתו לביהמ"ק לכפר על חטאיו, ואם לא היה מביא קרבנו לביהמ"ק, הקרבן היה חוץ למקומו והוא טריפה, ועכשיו הבית הכנסת הוא המקדש, והתפלה במקום הקרבן, ואם אינו מתפלל בבית הכנסת הבהמות שלו יהיו גם כן טריפה מדה כנגד מדה - שזהו ראשי תיבות 'מכם', ומיד קיבל עליו מהיום הנ"ל ללכת מידי יום ביומו לבית הכנסת או למקום תפילה מיוחד ביישוב!

בעיר אחת חי רב גדול בתורה. תלמידים רבים היו מצטופפים בבית מדרשו ומבקשים תורה מפיו, והרב לא מנע מהם ובמשך שעות ארוכות הרביץ בהם תורה ודעת. יום אחד אמר הרב לתלמידיו כי ברצונו לצאת יחד עימם לטייל בשוק.

תמהו התלמידים על כך ואף שטחו בפניו את תמיהתם, אולם הרב נותר איתן בדעתו. כאשר הגיעו אל השוק ראו סבלים שגיבי כח הנושאים משאות כבדים בדרכם לחנויות השוק. ראו את הסבלים הללו אמר הרב מוסר גדול יש ללמוד מהם! הם נושאים משא כבד עד שקומתם נכפפת מחמתו.

אין הם משגיחים בחום או בקור, את עבודתם הם מבצעים. כך הם עמלים כל היום כולו בכל יום. גם אנו אמר הרב אל לנו להתחשב במאמץ, בחום או בקור. אל לנו להתרפות מעמל התורה אף לא לרגע אחד ומשום סיבה שהיא!

לאחר מכן המשיכו הרב ותלמידיו והגיעו אל בית מסחר. הסוחר היה שקוע ראשו ורובו בספרי חשבונותיו. על השולחן שלפניו היתה מונחת צלחת אוכל, אולם הוא לא נגע בה כלל אלא היה טרוד בחישובים ובמספרים. אבא פנה בנו של הסוחר האוכל כבר קר... מדוע אינך אוכל? מזה שלוש שעות, ענה הסוחר, אני מתייגע למצוא היכן יש טעות בחשבונות החנות כי חסרים לי סך של שני זהובים... רואים אתם אמר הרב לתלמידיו סוחר זה נעשה עבד לממונו. הוא נותר בלא אכילה ובלא שתיה והוא מכופף את ראשו שלוש שעות כדי למצוא טעות של שני זהובים!... אף אנו אמר הרב כאשר אנו מתייגעים בהבנת הסוגיה עלינו לשקוע בכך בכל מאודנו עד שלא נבחין בכלל באוכל או במשקה, ובלבד שיבוא הדבר על הסברו הראוי והנכון! זהו עמל התורה! המשיכו הרב ותלמידיו והבחינו בקבוצת ילדים המשתובבים במשחקם. היו בהם שקפצו בשלולית מים והיו שהתפלשו בעפר והיו שצחקו ורצו ללא כל סיבה נראית לעין. ראו את הילדים הללו אמר הרב עושים הם מה שליבם חפץ ואין הם מתביישים כלל מפני המלעיגים עליהם. אף אנו אמר הרב כאשר אנו עוסקים בתורה ובמצוות כחפצנו, אל לנו להתבייש מפני המלעיגים עלינו!

זהו גם הנמשל אמר ה"בן איש חי" נאמר בפסוק: "מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן", רמז לשלושה קבוצות הללו: "מן הבהמה" הסבלים הנושאים משאות כבדים כבהמת משא. מן הבקר" הסוחר המבקר ובודק תמיד את ספרי חשבונותיו. "ומן הצאן" הם הילדים הצעירים העושים מה שליבם חפץ. מכל אלה "תקריבו את קרבנכם" תלמדו מוסר ותתקרבו לעבודת ה'!

שמענו (ותחי) נפשכם

הצטרפו אלינו לעמוד היומי, שיעורים מרתקים ממגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, בקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

שאל רבי מיכאל את הרבי מסאטמאר, "האם יש לרבי רוח הקודש?", השיב לו הרבי "לא". שאל רבי מיכאל בער "אם אין לרבי רוח הקודש, איך יכול היה לענות לאיש שהוא יכול לעשות את הניתוח???"

גאב"ד סנאטוב שליט"א עם צרור עובדות נפלאות מגדולי הדורות
בעניין הזהירות בדברים היוצאים מן הפה, וקדושת הדיבור

הרה"ק רבי שלמה מראדומסק זי"ע"א, בעל ה'תפארת שלמה' כותב
בפרשתנו (ד"ה אדם) יסוד נפלא מאוד בקדושת ישראל, ואומר
שמבמהמה נוכל ללמוד על גודל הפעולה שפועל הדיבור באדם עצמו
על ידי קל וחומר:

ומה בהמה שאינה אלא יצור חי שאינו מדבר ואין לו רצון עצמי
או יכולת להתגבר על תאוותיו ורצונותיו, ובכל זאת יכול יהודי
להקדיש אותה ולהפוך אותה לקרבן קדשים קלים ואף קדשי
קדשים, וכל זה על ידי דיבור פה של יהודי, קל וחומר ליהודי עצמו
שיכול לקדש את עצמו כהנה וכנה על ידי דיבורי תורה ותפילה
שמדבר בפיו!

והן אמת רבו הספרים הקדושים בעניין זה של שמירת דיבור
הפה, וכל עיקר קדושת האדם תלויה בשמירת פיו ולשונו, והעדר
השמירה הזאת מאריכה את תוקף הגלות כמו שכותב מרנא החפץ
חיים זי"ע"א בהקדמה לספר 'שמירת הלשון' כידוע.

בלי רוח הקודש

סיפר לי ידידי ש"ב הנגיד החסיד רבי מרדכי רייזמאן שליט"א
ממאנסי, מחשובי תלמידי הגה"ק מסאטמאר זי"ע, שפעם אחת
ביקר הגה"צ רבי מיכאל בער ווייסמענדל זצ"ל אצל הגה"ק
מסאטמאר זי"ע, ובאמצע נכנס יהודי אחד ושאל בעצת הגה"ק
מסאטמאר אודות ניתוח שהיה צריך לעבור, אם לעשות את הניתוח
או לא, והשיב לו הרבי שיעשה את הניתוח.

כשיצא האיש, שאל רבי מיכאל בער את הרבי, "האם להרבי יש
רוח הקודש?" השיב לו הרבי "לא". שאל רבי מיכאל בער "אם אין
להרבי רוח הקודש, איך יכול לענות להאיש שהוא יכול לעשות את
הניתוח." אמר לו הרבי "יהודי ששומר על כל דיבור שהוא מוציא
מפיו, אזי שומר הקב"ה על דיבוריו, שיהיו רק דיבורים אמיתיים
ונכונים..."

שיעור בכבוד הזולת

מהסיפור דלהלן אפשר לראות שצריכים להיזהר מאוד מאוד
על הדיבורים היוצאים מהפה ולהתחשב בכבוד הזולת, שכן הגם
ש"תלמוד תורה כנגד כולם" (מסכת פאה פ"א מ"א) אעפ"כ אין זה
נוגע כשהוא על חשבון צערן של השני.
מספרים שהגה"ק גאב"ד טשעבין זצ"ל היה מוסר בכל יום שיעור

מתנה על השתיקה

ומתאמרא בשם הרה"ק רבי שלומקה מזוועהיל זי"ע, שנאמר
במשנה (מסכת יומא פ"ח, מ"ט): מה מקוה מטהר את הטמאים
אף הקב"ה מטהר את ישראל - שכמו במקווה, בעת שנכנסים לתוך
המים, אז סוגרים את העיניים ואת הפה, כדי שלא יכנס שם מים - כך
הקב"ה מטהר את ישראל רק באופן זה - אם שומרים על העיניים
והפה, שיהיו סגורים וחתומים, ולא יראו דברים רעים, ולא ידברו
דברים אסורים...

ומסופר, דבעת שהרה"ק רבי ישראל מסאדיגורה זי"ע הגיע לעול
תורה ומצוות, באו לחצר הקודש בסאדיגורה הרבה אורחים לרגל
שמחת הבר מצוה, וכל אחד ואחד הביא מתנה לבחור הבר מצוה.
אמר לו אביו הה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורה זי"ע: ראה בני!
אתה רואה, שכל אחד מביא לך מתנה הנקראת "דורון דרשה", הרי
אתה מקבל את המתנה כי אמרת דרשה נפלאה ויפה, כלומר, אתה
מקבל את המתנה על הדברים שאמרת, ובכן, ברצוני לומר לך בני,
על השתיקה מקבלים הרבה הרבה יותר...

בספר עבודת ישראל (ליקוטים) מובא: כשם שנקרא "זולל וסובא"
מי שהוא מרבה באכילה, כך נקרא "זולל וסובא" מי שהוא מרבה
בדיבורים...

כשארחה להם הדרך נכנסו לפוש ולסעוד ליבם בקרעטשמע [אכסניה] שעל אם הדרך, כיון שניגשו לאכול, החלו לברר בשבע חקירות ובדיקות על כשרות האוכל, אם הופרשה חלה מהלחם, וכן בדקו את סכין השחיטה וכו'.

מאחורי התנור שבקרעטשמע ישב זקן אחד, והוא פנה אל החסידים ואמר להם: חסידים חסידים! כה הרבה מקפידים אתם ונזהרים על מה שברצונכם להכניס לפיכם, האם בדומה לכך זהירים אתם גם במה שהנכם מוציאים מפיכם?

כשהגיעו החסידים אל הרה"ק מרוז'ין, שאל אותם "ההבנתם מה שלימד אתכם אותו זקן?..."

נועם שיח - סאנטוב, פסח תשפ"ד.

ובספר 'חובת השמירה' מביא מרנא החפץ חיים דבר נורא מאוד: איתא בספר הקנה, שנשאל - כל ישראל היו מצורעים! שהרי בעוון לשון הרע גלו ישראל. ועונש הלשון הרע הוא צרעת!" אמר להם: "אין (אכן), שקולה העניות כצרעת והרי הוא עני הנמסר בידי אדם". כלומר שבעוון שאדם אינו שומר פיו כראוי, הוא נענש בנגע צרעת, ומאחר והעניות שקולה כמו צרעת (כמו שראינו שגם מצורע וגם עני נמשלו למת) לכן נענשים באמת רבים מישראל בעניות שבאה עליהם, ואינם יודעים שהיא נגרמה בגלל שאינם שומרים פיהם ולשונם כראוי.

פעם אמר הרה"ק מרן בעל "אמרי חיים" ז"ע דבעת שהיה ילד קטן, שמע איך שאביו הקדוש בעל "אהבת ישראל" ז"ע אומר, שחיפש שפה שבה שייך לדבר רק דברים שבקדושה, וב"ה שמצא את "לשון הקודש", ושאל אותו ה"אמורי חיים" בפליאה: וכי בלשון הקודש אי אפשר לדבר לשון הרע, שקר ורכילות?! ענה לו אביו: אם מדברים דברי איסור, זה כבר לא "לשון הקודש".

ברבים לפני חברים מקשיבים. יום אחד החל להופיע ולהשתתף בשיעור אדם אחד שעבד לפרנסתו במקום מסויים, ומכורח עיסוקו היו בגדיו מריחים בריח מאוד לא נעים בלשון המעטה, ולהגאון מטשעבין בהיותו איסטניס הפריע לו הדבר מאוד.

באחד הימים דיבר הרב באופן כללי, שצריכים להיזהר בכבוד השני, ובכלל זה לדאוג שלא ייגרם אי נעימות בגללו להשני, ודיבר סחור סחור שיזהרו איך לובשים את הבגדים וכדומה, אך הלה לא השית לבו לדברי הרב, וכלל לא הבין שהדברים מכוונים אליו.

אחד ממקורבי הרב שידע את כל אשר נעשה, והבין שהרב סובל מאוד מהריח הרע, אמר להרב שצריכים לומר לו בפירוש, שבטרם בואו להשיעור יחליף את בגדיו כי זה מפריע להרב, כי נראה שהלה אינו מבין רמזים רק כשמדברים אליו ב"רחל בתך הקטנה", אך הרב התחלחל ונודעזע מעצם העלאת הרעיון, ואמר למקורבו בתוקף שחלילה וחס לא יעיז לומר לו כלום, כי אסור לצער יהודי ולהכאיבו. לבסוף, לא עמד הרב בריח רע זה, ומאידך גם לא רצה לצער ולפגוע בהיהודי, ולכן החליט הרב וביטל את השיעור לגמרי! כדי שלא ייגרם פגיעה בכבודו של השני...

תולעים מהאוזניים

מסופר שפעם שמע הגר"א גניחובסקי זצ"ל שני בחורים מדברים ביניהם ובדברם הם מתחו ביקורת על רב אחד ודיברו עליו שלא בכבוד הראוי לו, ניגש אליהם רבי אברהם ואמר: "האם אתם רוצים שיצאו לי תולעים מהאוזניים?" (שזהו עונשו של השומע דברי זלזול בחכמים ושותק, כמבואר בב"מ דף פ"ד ע"ב.)

שיעור מאחורי התנור

מסופר על קבוצת חסידים שנסעו אל רבם הרה"ק מרוז'ין ז"ע,

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

פירורי לחם ועוגה - האם הם מוקצה? האוכל פרי בשבת והגלעין נותר בידו - האם רשאי לטלטלו עד לאשפה? וכיצד מפנים פסולת מהשולחן לאחר סעודת השבת?

פסולת של אוכל שטרם הושלכה לאשפה, והיא ראויה למאכל בעלי חיים המצויים באזור זה [ואשר בני אדם רשאים להאכילם בשבת] - אינה מוקצה. אולם, פסולת שאינה ראויה למאכל בעלי חיים, כגון קליפות אגוז, הריהי מוקצה בכל מקום. וכפי האמור, פירורי לחם שנותרו על השולחן לאחר הסעודה, הרי הם מוקצה. ואם מצויים במקום זה אנשים המגדלים ציפורי נוי שפירורי לחם משמשים עבורים כמאכל - אין הפירורים מוקצה, ואף לגבי מי שאין ברשותו צפורים. ובשעת הסעודה, פירורי לחם יבשים ונקיים אינם מוקצה, משום שדרכם של אנשים ללקטם בשעת הסעודה ולאוכלם. ובנוגע לפירורי עוגה - הורה הגר"נ קרליץ זצ"ל, שאינם נחשבים כמוקצה אף שלא בשעת אכילת העוגה. ואף בנוגע לפירורי לחם, הורה הגר"נ קרליץ זצ"ל שאינם נחשבים כמוקצה אלא לאחר הסעודה, אבל בשעת הסעודה אינם נחשבים למוקצה אפילו במקום שאין בעלי חיים מצויים, משום שהדרך היא לאוכלם תוך כדי הסעודה, אם לא שנמאסו או שנרטבו. ואף לאחר הסעודה, אם שומר את חתיכות הפת כדי לאוכלן בסעודה אחרת, אין דינן כמוקצה. והאוכל מאכל בשבת, ונותרה פסולת בפיו - כתב השולחן ערוך הרב, שישליכה מפיו ולא יוציאה בידו, וכן כתב האגרות משה; וכן נהג החזון איש, להוציא את גרעיני הפירות ועצמות הדגים מפיו הישר אל הצלחת. אולם, אם הפסולת מעורבת באוכל ורוצה להפרידה [באופן שאין בו איסור 'בורר'] - הורה הגר"ש אויערבך זצ"ל, שלכל הדעות מותר להוציאה בידו. וכן אם בפסולת עצמה יש מעט טעם, כגון קליפות גרעינים קלויים ומלוחים [פיצוחים] שניתן למוצצן - הורה הגר"ש אלישיב זצ"ל, שמוצצן להוציאה בידו. וכשהפריד את האוכל מעל הפסולת בידו, והפסולת נותרה בידו, וכגון שאכל פרי והגלעין נותר בידו - לדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, צריך להשליכה מיידו לאלתר ואסור לטלטלה עד לאשפה; ולדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, מן הדין מותר לטלטלה עד לאשפה, אך רצוי להחמיר בכך. אולם, אם הפסולת מאוסה, באופן שאם תהיה מונחת במקום זה יהיה מותר לטלטלה לאשפה כדין 'גרף של רעי' [ראה להלן], לכל הדעות מותר לטלטלה לאשפה. ופסולת אוכל שהיא מוקצה ונותרה על מפת השולחן, אסור לטלטלה, אולם מותר לנער את המפה במקומה באופן שהפסולת תפול אל הרצפה, משום שזהו טלטול 'מן הצד'. וכאשר הפסולת מונחת על הרצפה, מותר לטאטא אותה עד לאשפה. ברם, כאשר לא ניתן לנער את הפסולת אל הרצפה מחמת הלכלוך שיִשאר במקום, לכל הדעות מותר לטלטל את המפה עד למקום האשפה ולנערה שם. וכמו כן, [כאשר חפץ להשתמש בחלק השולחן שעליו מונחת הפסולת] - לדעת הט"ז, מותר לגרור את הפסולת מעל השולחן בעזרת סכין, משום שזהו גם כן טלטול מן הצד, וכן פסק המשנה ברורה. ולדעת השולחן ערוך הרב, הואיל ועיקרו של טלטול זה הוא המוקצה, אין זה נחשב לטלטול מן הצד, וכן דעת החזון איש, אך הוא עצמו הורה שמותר להסיר את הפסולת מהשולחן בעזרת מטלית וכיוצא בה, והעיד הגר"ח קניבסקי זצ"ל שכך נהגו בביתו. ולדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, טלטול הפסולת על ידי המטלית חמור פחות מטלטול על ידי סכין, משום שהוא נעשה בדרך של ניקוי השולחן.

ופסולת המונחת על גבי צלחת ומגש, או על גבי מפת ניילון חד פעמית, דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, שאם אינו יכול לנערם במקומם, יכול להוליכם לאשפה, ולנער שם את הפסולת מהצלחת ומהמגש, או להשליך שם את המפה. ולדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, צלחת שהובאה לשולחן כדי להניח עליה קליפות, רצוי להניח עליה חפץ של היתר יחד עם הפסולת לפני שמטלטלים אותה אל האשפה.

האם מותר להעביר בשבת את מכל האשפה מהמטבח למרפסת השירות? דבר מאוס מנוח בסלון - האם רצוי להורות לילד להוציאו?

דבר מאוס המונח במקום שבני אדם שוהים בו או עוברים בו, וגורם להם אי נעימות משמעותית, בין הוא מאוס מצד עצמו, ובין אם הוא מדיף ריח רע - מותר לטלטלו כדי להעבירו למקום אחר, אף אם הוא מוקצה. היתר זה מכונה 'גרף של רעי'. ודוגמה לדבר: מכל אשפה מלא המונח במטבח ששוהים בו זמן מרובה בהכנת המאכלים, או אף אוכלים בו, ונודף ממנו ריח רע, או שמראה האשפה עצמה גורם לאי נעימות ממשית - מותר להעבירו לחדר שלא שוהים בו, וכגון ל'מרפסת שירות'. ודעת

האגרות משה, שהיתר טלטול 'גרף של רעי' תלוי בטבעו של כל אדם, דהיינו שדבר הגורם אי נעימות ממשית לאדם מסוים, מותר לו לטלטלו למרות שאנשים אחרים אינם נמנעים מלשהות בסמוך לדבר זה. וכן דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל.

ומוקצה זה שהוא 'גרף של רעי' - לדעת רוב הפוסקים, מותר לטלטלו בידיים אף כאשר ניתן לטלטלו באמצעות כלי, כגון מטאטא. ולדעת הערוך השולחן, אם יכול לומר לגוי להוציאו, יעשה כן. ואם יכול לומר לקטן להוציאו - לדעת הערוך השולחן, יאמר לקטן להוציאו; ולדעת האגרות משה, יש להימנע מכך, כדי שלא יסבור הקטן שמותר לטלטל מוקצה. ואם הגרף של רעי מונח במקום שבני אדם שוהים בו אך עתידים לעוזבו מיד עד לאחר השבת, כך שלא יפריע להם עוד בשבת זו - הורו הגר"ש אלישיב זצ"ל והגר"נ קרליץ זצ"ל, שאסור לטלטלו. ולדוגמה: אם מונח בסלון הבית דבר מאוס, ובני הבית יוצאים מהבית לאכול סעודה שלישית במקום אחר ואינם עתידים לשוב לביתם עד למוצאי שבת, אסור לטלטלו.

האם בזמננו מותר לשחק בכדור בשבת? האם מותר לשחק ב'גולות' בשבת בחצר מרוצפת?

לדעת השולחן ערוך, פיסת עץ או אבן שהילדים משתמשים בה ככדור למשחק - אסור לשחק בהן בשבת, משום שאין עליהן 'ישם כלי' והן מוקצה. ולדעת הרמ"א מותר לשחק בהן, ויתכן שטעם ההיתר הוא משום שעצם הדבר שרגילים לשחק בו, הריהו כהכנת החפץ לשימוש של היתר, המתירה את טלטולו [ראה במקורות]. והכדורים שבזמננו, המיוצרים בבית החרושת לשם משחק - לדעת הגר"ש אויערבך זצ"ל, הגר"ש אלישיב זצ"ל והשבט הלוי, אף לדעת השולחן ערוך אינם מוקצה, משום שהם מיוצרים מלכתחילה למטרה זו ו'ישם כלי' עליהם, אולם, לדעת האור לציון

והגר"נ קרליץ זצ"ל, אף כדורים אלו הם מוקצה לדעת השולחן ערוך. ומשחק בכדור באופן של גלגולו על פני הקרקע, וכמצוי במשחק ה'גולות' - אסור לכל הדעות, מחשש שמא יבואו המשחקים ליישר את פני הקרקע לצורך המשחק; והורו הגר"ש אויערבך זצ"ל והשבט הלוי, שאין להתיר לילדים לשחק באופן זה אף בחצר מרוצפת, מחשש שמא ישחקו בחצר שאינה מרוצפת.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חֲמֵדַת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָתָּ

התלמידים מוכנים וערוכים לתפילה, רובם לבושי משי וחבושי כובעי קטיפה או אטלס, הפנים המעודנות רחוצות למשעי, הפאות מסולסלות יפה, והתפילה מתחילה בחדוה שכזו, שמעודנו לא ראינו כמוה. לכבודנו הזמין המארח חזן ומשוררים...

תיאור קסום של אוירת שבת קודש בישיבת חכמי לובלין בצילו של רבי מאיר שפירא זצ"ל

נשמה יתירה

הסופר רבי זליג שכנוביץ ז"ל שהיה אורחה של הישיבה יחד עם משלחת "קרן התורה" העלה על גבי העתון "יודישע טאגבלעט" (ז' כסליו תרצ"ד) את התרשמויותיו מאותה שבת: "הישיבה לובשת מלבושי שבת ועוטה קדושת שבת. אולם השיעורים נוהר כולו מאלפי אורות, היציע תפוס עד אפס מקום, התלמידים מוכנים וערוכים לתפילה, רובם לבושי משי וחבושי קטיפה או אטלס, הפנים המעודנות רחוצות למשעי, הפאות מסולסלות יפה, והתפילה מתחילה בחדוה שכזו, שמעודנו לא ראינו כמוה. לכבודנו הזמין המארח חזן ומשוררים המשמיעים לחן "לכה דודי", שביחס לתפילות האחרות, הנאמרות בנעימה רכה, הוא עולה בטנור החזק שלו. התפילה מתארכת לשעתיים. ועם סיומה, עוד לפני הקידוש על הכוס, נלמד משהו מעניני דיומא.

ליד שולחן השבת מסובים, נוסף לתלמידים, אורחים רבים - למעלה ממאתיים איש. מן השולחן משתככים נגונים ומירות. המלצרים והמגישים בראשות ר' אבא, אינם מתעייפים מלהגיש למאות האורחים היושבים אל השולחן את סעודת השבת הטעימה. התלמידים בראשות רבם המנצח, האורחים, צוות העובדים, המקורבים, והאורחים הצרים על הבנין מבחוץ ומציצים פנימה מבעד החלונות וסדקי הדלתות כולם כאחד מדושני עונג השבת. וכולם ע"י הנשמה היתירה השוכנת בקרבם נהפכו לחטיבה אחת, לגוש אחד מגובש. נישאים גם נאומים. וכאשר הרב קם מכסאו אחר חצות הליל כשניגון ערב של "עוצו עצה" מתנגן בפיו (הערת המערכת - יש המייחסים את הניגון המוכר כלחן של רבי מאיר שפירא זצ"ל), מתלכד ריקוד ער וסוּחָף לפי קצב המנגינה, המצלצלת עוד כיום באזני 'ישיבת חכמי לובלין - הישיבה ומייסדה'

פרשיה מעניינת הקשורה בהנהגה מיוחדת של ישיבת חכמי לובלין בשבתות, היתה הצעתו של הגביר הנגיד, ר' יעקב טירהויז ז"ל להנהיג בישיבת חכמי לובלין את החומרה של האריז"ל לעשות תוספת שעות לשבות קודש, עד שיהיה מספר השעות של שבת - ל"א שעות. באיש זה ר' יעקב טירהויז נתקיימו דברי חז"ל "תורה וגדולה במקום אחד", נמנה היה בין הגבירים הגדולים בפולניה, ועסקיו הסתעפו בכל רחבי העולם, נוסף לכך היה בר אוריין, מוקיר ורחים רבנן, ואיזה גופא תלמיד חכם מובהק, שאף הדפיס ספר מחידושי תורה שלו, ליישב את קושיות תוספות על רש"י.

בין שאר הנהגותיו היתה הקפדתו להוסיף ולשמור בכל שבת ל"א שעות, כמנהג צדיקים. חומרה זו נשמרה בהקפדה בכל סניפי החברה, וכל סוכן שעמד אתו בקשרי מסחר חייב היה לחתום על חוזה להשבית את עסקיו, ואף לא לפתוח מכתבים או מברקים בשעות התוספת של שבת.

ר' יעקב לא הסתפק בהקפדתו על מנהג זה, אלא השתדל לעשות נפשות ולהרחיב את מעגל השומרים על מנהג קדוש זה.

בין השאר, נסע במיוחד לישיבת חכמי לובלין, והציע להנהלת הישיבה לאמץ את המנהג הזה בתוככי הישיבה, כאשר תמורת זאת הבטיח לכסות את כל חובות הישיבה.

אולם ההנהלה חששה שבחורי הישיבה לא יוכלו לקבל על עצמם נוהג זה. לבסוף הגיעו לסיכום והוא שילם סך ארבעים אלף זלוטי (סכום עתק באותם הימים) על מנת ששתי שבתות בשנה ישמרו הבחורים בישיבה ל"א שעות, (על משקל דברי חז"ל "אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות מיד נגאלין").

הרה"ק ר' משה מבויאן זצ"ל נשיא הישיבה סמך ידו על החלטה זו ושיגר אליו מכתב שבו הביע את שביעות רצונו על כך.

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה